

Quo vadis

študentský nezávislý občasník

2

2017/2018

ročník: 15

VÄZNICA GKM

MENO: MICHAELA KOMAROVÁ

VÝKON TRESTU: 2014 - 2018

FALOŠNE ZASPIEVANÁ 4. DOBA
ZLOČIN: V NEMENOVANEJ PIESNI

Časopis Gymnázia sv. Košických mučeníkov

Editoriál

V živote človeka sú rôzne dni. Niekedy máme pocit, že nám ide karta, všetko sa deje podľa našich predstáv a zrazu sa táto idylka pri najmenšom probléme pomínie. Motivácia vyhasne a produktivita je nula bodov. Treba si však uvedomiť, že život skrátka nie je fér. Nikto dychtivo nečaká, kým sa pozviechame a vrátime do starých koľají. Každý bojuje svoj vlastný boj sám za seba. Je dôležité robiť veci kvôli sebe, nie kvôli druhým. Ľudia nikdy nebudú vďační a nebudú si vážiť vaše obetované sily. Samozrejme, česť výnimkám! Nechcem tým však vôbec naznačiť, že si netreba pomáhať. Chcem tým len povedať, že mnoho vecí robíme s očakávaním uznania. No toho sa nám väčšinou nedostane. Ani len takého, aby si prečítali váš editoriál či článok. Napriek tomu treba vo všetkom vidieť možnosť rozvíjať sa a pracovať na sebe, nech sa medzi tými miliardami ľudí tak nestrácame. Niekedy je to až strašidelné predstaviť si, akí sme nedôležití. Ale aby som sa vrátila k myšlienke - každý z nás túži po uznaní, no priznajme si, pochválime aj my úspech, či skôr závidíme?

Quo vadis

časopis Gymnázia sv. Košických mučeníkov

v Košiciach | www.gkmke.sk

Dobrovoľný príspevok: 1€

Obálka vpredu: imatrikulácia (foto GKM)

Obálka vzadu: koláž (foto GKM)

Tlač: Typopress Košice - Myslava

Náklad: 200 ks

Uzavierka: 18.06.2018

Terézia Bariová,
šéfredaktorka

Nenechajte si ujsť

DofE

Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu (skrátane DofE) je rozvojový program, ktorý dáva mladým ľuďom vo veku 14 až 24 rokov šancu rozvinúť svoje schopnosti, naplniť svoj potenciál a pomôcť uspieť v živote.

strana 26

Černobyľská modlitba

Černobyľská katastrofa sa stala jednou z najsilnejších tém, ktorú vo svojej tvorbe spracovala laureátka Nobelovej ceny Svetlana Alexijevič. Dvadsať rokov po tejto jadrovej apokalypse sa vracia na miesta, ktoré boli Černobyľom najviac postihnuté, rozpráva sa s ľuďmi, ktorých sa bytostne dotkla a fatálne zasiahla do ich životov.

strana 60

Editoriál

Nenechajte si ujsť

Novinárske uchá

Auto na víkend?

Jordan Arnold

Keď raz budem veľký

Biskup - psychológ...

Skúsenosťou k úspechu

Konečná!

Čo je zadarmo, je dobré

DofE

Genetika na kolesách

Erasmus

2	Hrdinovia v bielych plášťoch	32
3	Celý život pre moment šťastia	36
4	Dvojkríž v Dánsku	41
6	Keď hendikep nie je hendikep	44
8	Späť ku dňom	46
12	Pre istotu	52
14	Nie všetko, čo má krídla, lieta	54
19	Sila národa	56
22	Uzrela som svetlo sveta	58
24	Černobyľská modlitba	60
26	Pútnikove povedačky	64
29	Gardošiny	66
30		

U C H NOVINÁRSKE

Je piatok 7.30 a my sme pomerne vyspatí nastúpili do auta a smerovali sme do Zvolena... Žartujem. Viem, že takto by to málokoho zaujalo. Ako to viem? Zo Štúrovho pera, kde sa zišli tí najpopulárnejší z masmediálnej oblasti, rozhodnutí podeliť sa s nami o svoje skúsenosti i vedomosti, a tak si zabezpečiť kvalitných nasledovníkov. Koncentrácia motivovaných ľudí z jedného „fachu“ vzbudzovala neopakovateľnú atmosféru. Konečne bol niekto na náš časopis zvedavý, pýtali sa, my sme sa pýtali, vymieňali sme si poznatky, názory. Na pár hodín sme sa cítili ako skutoční žurnalisti. Pánovi prezidentovi Kiskovi, ktorý prijal pozvanie ako hosť, sme kladli rôzne otázky, či už viac, alebo menej „na telo“. Nemenej ostré otázky boli smerované aj na bývalého ministra kultúry Mareka Maďariča. Niet sa však čomu čudovať, človek nemá často možnosť hľadať odpovede na

svoje pochybnosti priamo u kompetentných. Nakoľko boli ich odpovede a slová pravdivé, je už ťažko posúdiť.

Naša obľúbená časť, túlanie sa večerným Zvolenom, dopadla na výbornú. V meste boli práve lesnícke dni a na námestí hrala skupina Vidiek, ktorú sme si patrične užili a spolu s nimi sme si aj zaspievali. Nemohli sme nespoznáť ani miestne kaviarne a rýchle občerstvenia.

Po príchode na internát sa nám večer ešte ani zd'aleka nekončil. Súpe-
renie sme odložili bokom a do noci
sme „kecali“ s ďalšími redaktormi
z najrôznejších kútov Slovenska.
Na tému časopisy sme zabudli a ba-
vili sme sa ako starí dobrí známi.

Dlhá noc si ráno vyžaduje akútne rie-
šenia. Zachránilo nás kulinárske umenie
milých internátnych kuchárok a pred
vyhodnotením kávička za básničku.
Písali sme ako o dušu. Nebyť kávy, od
nervov by sme si rozhrýzli nechty. Po-
rotcovia boli tajomní a my sme až do
poslednej chvíle netušili, ako to s nami
dopadne. **Zo 77 časopisov sme nako-
niec v celkovom hodnotení skonči-
li tretí, čo vôbec nie je zlý výsledok.**
Sme však rozhodnutí vložiť do tvor-
by ešte viac síl, aby sme sa budúci
rok posunuli d'alej. **Držte nám palce!**

Terézia Bariová
foto archív GKM

KONČIL SA JANUÁR A NÁŠ ŠKOLSKÝ PLES UŽ KLOPAL NETRPEZLIVO NA DVERE. 27. JANUÁRA 2018 SA ŠTUDENTI, UČITELIA, ZAMESTNANCI ŠKOLY A PRIAZNIVCI HUDBY I TANCA STRETLI V HOTELI CENTRUM. PLES UŽ TRADIČNE OTVORILI A CELÝM VEČEROM NÁS SPREVÁDZALI MODERÁTORI – PANI RIADITEĽKA RNRD. ADRIANA BARIOVÁ A PÁN ZÁSTUPCA MGR. MILAN KOŠČO, KTORÍ SVOJU HOSTITEĽSKÚ ÚLOHU OPĽÁ ZVLÁDLI NA VÝBORNÚ.

|Auto na víkend?

Tak ako sa na pravý ples patrí, prvé tóny a prvá melódia zneli v trojštvrťovom takte valčíka, ktorý nám prišiel zatancovať brat nášho pána kaplána Jakub Kocúrko s partnerkou z tanečného klubu SOUL Prešov. Energickým vystúpením zaujala tanečná skupina Nashville s našou tancujúcou redaktorkou Katkou Szalonovou. Prvé tanečné kolo vystriedala chutná večera. Do pomalšieho tempa hrala skupina Unknown Band so speváčkou a zároveň našou študentkou „v jednom“ – Miškou Komárovou. Po úvodných pesničkách sme sa osmelili, začali tancovať a pravá zábava sa mohla začať. Tancovali a spievali sme od starších „songov“, cez moderné, pomalé, životaplné pesničky až po ľudovky. Zabávali

sa študenti, no neváhali vyzvať do tanca aj naše pani učiteľky, a veru poriadne ich povykrúcali :). Niektorí so slabšou kondičkou sa odbehli odfotiť do fotokútika, ktorý ani tento rok nechýbal a umožnil nám spraviť vtipné fotky na pamiatku. My ostatní, poriadne roztancovaní, sme pri skladbách od skvelého DJ-a nevedeli prestať. Vždy, keď sme mali chuť odísť z parketu a aspoň trochu sa občerstviť, začala hrať ďalšia skvelá pesnička, na ktorú sa jednoducho nedalo len tak sedieť.

Zachránila nás až pani riaditeľka, keď oznámila, že začína tombola. Ceny, ktoré sa v nej ukrývali, chcel získať každý. **Potešili zubné kefky, sladké pochutiny od pani učiteľky Dominiky Kmecovej**

či polovica prasiatka, i keď najviac zaujala hlavná cena, a to automobil Renault Scenic s plnou nádržou na celý víkend. Výhercovia boli šťastní, no i ostatní, ktorí v tombole nič nevyhrali, týmto plesom „vyhrali“ poriadnu zábavu s úžasným kolektívom, chutné jedlo, veľa smiechu, vykričané hlasivky, no a niektoré ženy i otlaky na nohách. To všetko patrí k poriadnemu a hlavne skvelému plesu, ktorým aj tento rok bol práve ten náš. Veríme, že sa takto opäť o rok stretne a zabavíme. Vidíme sa teda „už“ 26. januára 2019. :)

**„I fell instantly in love
with Slovakia, and
really in love with
Eastern Slovakia, the
language, culture,
nature—pretty much
everything but the
horrible brutalist
architecture of
Bratislava and that
concrete jungle
Petrzalka.“**

| JORDAN ARNOLD

This year's English lessons have a bit more of a ring to them. Learning from books and talking with non-native speakers can only take you so far. Now, however, it seems like we won a lottery and we have a native speaker from the United States teaching us a couple of hours every week! And as if that wasn't enough, he is also the best native English teacher we could have hoped for. His name is Jordan Arnold and we asked him a bunch of intriguing questions.

Q: What are you doing for a living? What are you doing besides teaching at our school?

A: My official status for purpose of residence in Slovakia is as a volunteer. But I have several sources of income. I am supported by Christian communities and individuals in America—something like a go-fund-me setup. I have personal investments and a family business. I also earn money as a speaker, a writer, a freelance editor and as a presenter at international Christian leadership conferences. Besides teaching at GKM, I teach in two Christian communities in Kosice, including the English Bible Study Centre in Nad Jazerom.

Q: You came to our homeland from distant Texas. Why precisely did you choose Slovakia?

A: My first trip to Slovakia was in 2007, before I graduated from seminary. I came with a church-organized group to Bratislava, then to Kosice. I fell instantly in love with Slovakia, and really in love with Eastern Slovakia, the language, culture, nature—pretty much everything but the horrible brutalist architecture of Bratislava and that concrete jungle Petržalka. Seven years forward, in 2014 I had been the pastor of an Evangelical church in Texas, a congregation of about 150 people, for four years. That's when the same organization from be-

fore had an opening and offered me a position in Slovakia. After much prayer and several months of discernment, my wife and I felt a strong sense of vocation. So, that's how I came to Slovakia.

Q: Slovak language and Slovak grammar are overall quite difficult to learn, let alone to master. How did you learn to speak Slovak? What did you have or still have a problem with?

A: I'm far from a mastering Slovak, but I'm comfortable in it. Slovak isn't my first foreign language, but you're right: it's a particularly challenging tongue to acquire. Pronunciation isn't difficult—in some ways it's easier than English—and syntax isn't radically different, but the declension system is quite unlike anything in modern English. Also, aspect verbs. "Am I supposed to čistit' or am I supposed to vyčistit' the kitchen?"

Q: Aren't you sometimes missing your home and family in Texas? How often do you visit each other? Do they sometimes come to Slovakia?

A: I miss my family very much, our family ranch and my friends. Technology has deadened the sting of being away. FaceTime, WhatsApp, etc., make video calls easy enough. I miss family more for my 20-month old daughter's sake. I wish she could spend more time with her grandparents. We were last in the States in 2017, and, God allowing, we hope to go back for a couple of months to Florida and Texas in the autumn. Last fall my in-laws came for a visit and plan to return perhaps next spring.

Q: When I hear „Texas“ I cannot help but think about the good old southern way of life, a part of which is unde-

niably guns. Are you a proponent of owning a gun? If so, how many firearms do you own? Which one of them is your favorite?

A: I wouldn't say I am a proponent of guns in general, but I am a proponent of responsible gun ownership. There's a profound difference, and unfortunately America has far too many irresponsible gun owners. Yes, I own several guns, from pistols, antique firearms and military rifles, to shotguns and modern sporting rifles. I am an accomplished deer and bird hunter and sports shooter. Choosing one of your guns as your favorite, for a Texan, is like choosing one of your kids as your favorite: hard to say. Each gun has its own purpose, like any other tool. The one most "special" to me, however, is the carbine I inherited that first belonged to my great, great, great grandfather. He was a cowboy in the Wild West, and the rifle is a Winchester 1876 .45-.70.

It's the gun he carried when he settled in the Indian Territory of Oklahoma in 1881 and built the ranch that remains to this day in our family. I'm very proud to own that piece of my history.

Q: Slovakia has a rich traditional cuisine. Which Slovakian food do you like the most?

A: My favorite Slovak dish, tatarsky biftek. Bryndzove pirohy comes in at a close second.

Q: Texan cuisine is connected with spices and hot peppers. What is your most beloved food from Texas?

A: My favorite Texas food: mesquite slow smoked beef brisket barbecue. Close second, "Chicken-fried beef steak."

Well, thank you for taking your time to teach us, Jordan, and we hope we will see each other the next school year.

ODKEDY SME SA NAUČILI CHODIŤ A ROZPRÁVAŤ, PÝTAJÚ SA NÁS, ČÍM CHCEME BYŤ, KEĎ VYRASTIEME. S DETSKOU NAIVITOU A S ISKRIČKAMI V OČIACH CHLAPCI DÚFALI V KARIÉRU SMETIARA, POŽIARNIKA, FUTBALISTU, KOZMONAUTA ČI VOJAKA. DIEVČATÁ NEMALI O NIČ MENŠIE OČAKÁVANIA. PRINCEZNÉ, ALE AJ VETERINÁRKY, DOKTORKY, PRÁVNÍČKY, SUDKYNE A PREZIDENTKY. ČASOM VŠAK MNOHÍ OD SVOJICH IDEÁLOV UPUSTILI. MOŽNO ICH TO SAMO PRESTALO BAVIŤ A MOŽNO ICH PRINÚTILI OKOLNOSTI. VYRÁSTLI SME. A ČÍM TEDA BUDEME, KEĎ UŽ SME „VEĽKÍ“?

Myslím, že málokto má v našom veku jasnú predstavu o svojej budúcnosti a kariére. A možno niekto stále sníva. No všetci máme nádej. Škola je skvelým miestom, ale zároveň príležitosťou vyskúšať svoje sny. Urobiť prvý krok. Tým prvým krokom môže byť napríklad obávaný rečnícky prejav, ktorý čaká študentov našej školy v štvrtom ročníku. Každý študent si môže vybrať ľubovoľnú tému, najlepšie takú, ktorá je jeho srdcu najbližšia. Pre lepšiu autentickosť a zaujatie diváka sa môže doslova „stať niekým iným“. Možno práve tým, kým by raz chcel byť. Tému odprezentuje pred svojimi spolužiakmi a pani učiteľkou. Samozrejme, takýto prejav si vyžaduje dlhodobú prípravu, i keď niektorí šikovní to zvládli aj za jeden večer. Dobrá prezentácia je v dnešnej technologickej pokročilej dobe základ. Nesmú chýbať ani názorné predmety a pomôc-

KEĎ RAZ BUDEME

ky, najlepšie také, ktoré stimulujú naše zmysly, hlavne chuť. Dôležitá je aj reč nášho tela, tá niekedy povie viac, ako naše slová. A poviem vám, nie je jednoduché stáť pred publikom a dávať pozor na to, čo robíte, čo rozprávate a čo ukazujete.

Ani sami sme netušili, čo z našich prejavov v triede vzíde. Dovolím si povedať, že ústrednou témou bol šport. Ženský hokej, moderná gymnastika pre mužov... Privítali sme aj hráča florbalu, ľudových tanečníkov, ale aj horského vodcu, ktorý nám dal cenné rady na turistické vychádzky. Navštívil nás aj finančný poradca a varoval nás pred chybami, ktoré sa často stávajú kvôli našej nedostatočnej finančnej gramotnosti. Pred počítačovou kriminalitou nás vystrihal po-

„REČNÍK MUSÍ DBAŤ NA
TRI VECI: ČO POVIE,
KDE TO POVIE A AKO TO
POVIE.“

CICERO

čítačový analytik. Nielen pred tou, keď nám hackeri ukradnú dáta, ale aj pred tou, keď sa kriminálnikmi stávame práve my. Stačí si pozrieť napríklad film online. Jeden pozeral ďaleko do budúcnosti

a predstavil nám rôzne spôsoby dopravy materiálov aj ľudí do vesmíru, ktoré sa možno raz budú využívať. Druhý zase doniesol svoju zbierku komiksov.

Ďalší nám predstavil dnešný fenomén – cestovanie. Niežeby sme nevedeli ako na to, ale niekedy je lepšie dostať tipy od skúsenejších. Dozvedeli sme sa, čo nezabudnúť a čo nechať radšej doma, kde a ako najviac ušetriť. Najlepšie sme si „pochutnali“ na prezentácii o dlhovekosti. Nielenže sme sa dozvedeli, ako sa dožiť sto rokov, ale sme sa aj dobre najedli (samozrejme, tých potravín, vďaka ktorým sa dožijeme stovky :)). A najviac nás mrzí azda prezentácia slovenských vín, ktoré, bohužiaľ alebo chvalabohu, museli ostať zatvorené.

Či sme sa trafili do našich budúcich povolání, ukáže čas. Určite sme si však vyskúšali stáť pred publikom, verejne vystúpiť, vypočuť si i prijať kritiku a na pätnásť minút sa stať rečníkom. Aj tu platilo staré známe: „Umelcom sa treba narodiť, rečníkom sa možno stať.“ Stačí chuť a cvik.

VEĽKÝ

„Vstupujeme do neznámej budúcnosti, ale stále sme ešte tu, a kým sme posadnutí životom, zostáva nádej.“

John Lennon

Radka Neubertová
foto archív GKM

Biskup *psychológ*

Mons. PhDr. PsLic.

MAREK FORGÁČ

- NARODIL SA 21. JANUÁRA 1974 V KOŠICIACH
- 19. JÚNA 1999 KŇAZSKÁ VYSVIACKA V KOŠICIACH
- 2004 - 2007 ŠTÚDIA LICENCIÁTU NA INŠTITÚTE PSYCHOLOGIE GREGOROVEJ UNIVERZITY V RÍME
- 2007 – 2016 DUCHOVNÝ SPRÁVCA UPC SV. KOŠICKÝCH MUČENÍKOV V KOŠICIACH
- 2011 – 2016 PRODEKAN TEOLOGICKEJ FAKULTY KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU
- 2015 HABILITOVAL AKO DOCENT NA TEOLOGICKEJ FAKULTE KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU
- PREDNÁŠA PASTORÁLNU A VŠEOBECNÚ PSYCHOLOGIU, KLINICKÚ, VŠEOBECNÚ A APLIKOVANÚ PSYCHOLOGIU MANŽELSTVA A RODINY
- OD 1. SEPTEMBRA 2016 PÔSOBÍ AKO POMOCNÝ KOŠICKÝ BISKUP A GENERÁLNY VIKÁR
- RIEŠI MANŽELSKÉ KAUY NA METROPOLITNOM SÚDE KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY
- VYKONÁVA PSYCHOLOGICKÉ HODNOTENIA KANDIDÁTOV NA KŇAZSTVO
- OVLÁDA ANGLICKÝ, NEMECKÝ A TALIANSKY JAZYK

Zaujímalo by nás, aká bola vaša cesta ku kňazstvu. Cítili ste povolanie v sebe už od malička, alebo nastal vo vašom živote nejaký výrazný zvrat?

Počas mojej životnej cesty sa stali veľké veci, no neidentifikoval by som ich ako zlomové udalosti. Vo svojom živote vidím súvislý vývoj. Študoval som v dobe, keď nebolo možné slobodne vyjadrovať vieru a kresťania boli prenasledovaní. Stretávali sme sa v tzv. podzemnej cirkvi (t. j. potajomky), kde nás aj pripravovali na prvé sväté prijímanie a birmovku. Boli sme spoločenstvo rodín a viedla nás rehoľná sestra, ktorá ňou bola, samozrejme, tiež v tajnosti. Tieto momenty spoločenstva veriacich ľudí prispeli k môjmu formovaniu. Nemôžem zabudnúť ani na prostredie doma v rodine – tradiční veriaci ľudia. Môj dedko robil dlhé roky kostolníka, s čím sa mi spájajú pekné zážitky... Mozaika môjho života sa vyskladala tak,

že som sa rozhodol pre cestu kňazstva. Ale túžil som byť napríklad aj lekárom...

Mali ste nejaké predstavy o úlohe biskupa? A ak áno, splnili sa niektoré?

Pre mňa bolo veľmi prekvapivé, ako sa to celé udialo a skutočne som o tých veciach ani nerozmýšľal. V takých chvíľach si nepredstavujete nič. Len prijímate... V prípade kňazstva je to skôr o tom, že Boh volá a človek odpovedá. A je to akási prirodzená túžba ísť touto cestou. Človek sa rozhoduje slobodne. Ale keď hovoríme o úlohe biskupa, to už nie je o túžbe (teda nemalo by byť :)), ale je to skôr o výzve, o službe v najplnšej miere. Všetko je raz prvý raz. A to stále platí. Aj keď som biskupom už druhý rok, vždy prichádzajú nové a nové veci.

Jednou z vašich úloh vo funkcii pomocného košického biskupa je aj starostlivosť o cirkevné školstvo. Vieme,

že cirkevné školy dlhodobo vykazujú vynikajúce výsledky. Napriek tomu im štát stále „hádže“ polená pod nohy. Naposledy to bola kauza z minulého roka, kde boli štátom stanovené limity o počte žiakov, ktoré môžu prijať cirkevné školy v Bratislave. Čo na to hovoríte vy?

Napriek tomu, že sme v slobodnej spoločnosti, nemajú to kresťania vo verejnom živote ľahké. Sme radi, že máme cirkevné školy a pri ich zakladaní sa urobil veľký kus práce. Dnes by to už nešlo tak ľahko. Spoločnosť sa dosť liberalizuje. V minulosti bol nepriateľ

nájdu nejaké podnety, akým spôsobom eliminovať to, čo sa vybudovalo. Ale musíme bojovať ďalej. Musíme za každú cenu ochrániť dobro, aby sa cirkevné školstvo udržalo a aj naďalej rozvíjalo.

Hodnotou vyučovania náboženstva na stredných školách ste sa zaoberali aj vo svojej magisterskej práci. Generácie sa menia, preto asi ani odovzdávanie viery v rodine už nie je to, čo bývalo. Aký je váš pohľad na povolanie a prácu kňazov a katechéto?

Téma o hodnote vyučovania náboženstva na stredných školách ma zaujala.

Chcel som písať o niečom praktickom. Mal som možnosť byť pred písaním práce v Anglicku a niekoľko dní som strávil v Londýne v knižnici kňazského katolíckeho seminára. Dnes ste zvyknutí viac pracovať s internetom, vtedy to bola práca s tlačnými materiálmi. Popozeral som si, čo sa dalo a nafotil som si veľa textov, čo bolo základom pre moju prácu. Už vtedy som vnímal ako veľký dar, že máme

cirkvi jasný a vedeli sme, akým spôsobom útočí. Dnes sú ľudia rozmanití, existuje veľa nepriateľských postojov, ktoré je ťažšie identifikovať a sú rafinovanejšie ako kedysi. Jedným z nich je aj vyhlásenie o obmedzenom počte študentov na cirkevných školách. Stále sa

vyučovanie náboženstva na školách a že môžu na školách (nielen cirkevných) pôsobiť aj kňazi. V západnej európskej kultúre majú namiesto náboženstva tzv. religionistiku – všeobecný prehľad o náboženstvách. To, čo máme, je dar, ktorý treba zveľaďovať. Ale samo o sebe

to nestačí. Zmysel to má len vtedy, keď sa spoja všetky tri elementy, a to škola, rodina a farnosť. Až vtedy sa docielí najlepšie ovocie formácie mladých ľudí.

Všetci iste pociťujeme, že žijeme v trochu turbulentnejšej dobe – čo sa týka spoločenského, ale aj politického diania. Vašu kázeň z pohrebu Martiny Kušnírovej zverejnili aj médiá. Zaujímalo by nás, aké na ňu boli ohlasy. Zmenili ste odvtedy nejaký pohľad na situáciu?

Pohľad nie. Aj vy ste tým žili, aj žijete. Boli to mladí ľudia. Ísť na pohreb bolo kolegiálne rozhodnutie biskupov. V kostole bolo naozaj ako vo vriacom kotli a emócie boli veľmi silné. Osobne som to poňal ako službu, je to pohreb – liturgický úkon. Chcel som prehovoriť nie ako politik, ale ako kňaz – biskup. Stojím si za tým, čo som tam povedal. Veci treba pomenovať správne. Nikoho som menovite neoznačoval.

Skôr mi išlo o vzbudenie zodpovednosti za to všetko, čo sa dialo, čo sa deje.

Čím ďalej, tým menej mladých mužov vstupuje v dnešnej dobe do seminára. Ako túto situáciu vnímate vy?

Už ako študent teológie, a neskôr aj ako kňaz, som veľa cestoval. Videl som situáciu v rôznych krajinách, predovšetkým v západnom svete, kde je kríza povolání, ktorá zasahuje už aj nás. Nie sú to teda pre mňa nové či prekvapivé veci. Skôr to vnímam v kontexte dlhobehdej histórie a všetkých spoločenských vplyvov. Napriek tomu to nie je zlé. Písal som habilitačnú prácu na Teologickej fakulte na Katolíckej univerzite. Robil som výskum, kde som porovnával relatívne počty uchádzačov hlásiacich sa do seminárov na Slovensku s inými európskymi alebo svetovými krajinami. Krivka u nás klesá, ale približuje sa k európskemu priemeru. Zatiaľ sme stále ešte nad týmto priemerom, čo nás nemôže uspokoiť.

jiť. Netreba byť pesimistickí, ale vidieť daný pokles aj v kontexte meniacej sa spoločnosti a poklesu populačnej krivky.

Cirkev sa zlieva s celou spoločnosťou a snaží sa spopularizovať, a to práve v dobe, keď ľudia hľadajú duchovné tajomno. Pomohlo by podľa vás k

svätého Augustína, a to: „Nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v Bohu“. A tá prirodzená túžba tam je. Robiť z kňazov a z biskupov len reportérov alebo sociálnych pracovníkov nie je určite správna cesta. Na európskom stretnutí biskupov v Bielorusku pred rokom som sa rozprával s jedným biskupom z Belgicka .

zatraktívneniu cirkvi viac svetských spôsobov, alebo by si mala zachovať istú mystiku, na ktorej stojí už 2000 rokov?

Tu treba rozlišovať. Sme povinní aj atraktívnym spôsobom podávať pravdy evanjelia. Aj pán kaplán u vás na škole premýšľa, aké aktivity zorganizuje, čo by bolo pre vás „príťažlivé“. Ale nemá to byť „zosvetárčenie“. Nemá to byť prílišné sekularizovanie či už prístupov alebo právdi viery, pretože stále platia slová

Povedal mi, že skúšajú všeličo pre mladých, ale čo najviac zaberá, je ponuka modliť sa. Mladí túžia modliť sa. A to je nadovšetko. Potrebujeme ísť k prameňu. A prameňom všetkého je Ježiš Kristus. On je najatraktívnejší. Bol a stále je.

V mene celej redakčnej rady ďakujeme otcovi biskupovi Marekovi za srdečné prijatie i za rozhovor.vv

Skúsenosťou k úspechu

NAŠA ŠKOLA SA TENTO ROK PRVÝKRÁT ZAPOJILA DO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU JA SLOVENSKO. ŠTUDENTI GYMNÁZIA PREŠLI VŠETKY KROKY PODNIKANIA OD ZALOŽENIA, PLÁNOVANIA ČINNOSTÍ CEZ PRIESKUM TRHU AŽ PO LIKVIDÁCIU FIRMY A ROZDELENIE ZISKU.

JA Slovensko

JA Slovensko alebo aj Junior Achievement Slovensko je nezisková organizácia, ktorá poskytuje podnikateľské vzdelanie študentom stredných škôl už 25 rokov. JA Slovensko je súčasťou celosvetovej siete 118 krajín JA Worldwide a súčasťou 40 európskych krajín JA Europe. V tomto školskom roku 2017/2018 sa do tohto projektu zapojilo 859 škôl, 992 učiteľov a 23 354 študentov.

Firma využíva vzdelávanie formou „learning by doing“. Vzdelávacie programy sú nastavené tak, aby študenti získali čo najviac skúseností z podnikateľského odvetvia. Programy a projekty majú prepojenú teóriu s praxou, aby sa študenti čo najlepšie vedeli orientovať vo svete ekonomiky. Jednoducho povedané, firma sa riadi svojím sloganom: „Skúsenosťou k úspechu“.

Naša firma – CBG

CBG alebo Cassovia Bussines Group je firma založená 14 študentmi nášho gymnázia z rôznych ročníkov pod ve-

dením p. uč. Mgr. Marcely Martončíkovej. Študentská firma vystupuje pod správou firmy JA Slovensko a poskytuje reálnu prax v rámci voliteľného predmetu aplikovaná ekonómia. Náplňou našej firmy bolo založiť a viesť školský bufet a popri tom organizovať rôzne akcie v rámci školy a ponúkať na týchto akciách aj občerstvenie.

Manažment firmy CBG

Ako každá firma, aj naša mala rozdeľený manažment. Zástupcov každého odde-

lenia si študenti volili medzi sebou. Viceprezidenti si následne vyberali z ostatných zamestnancov jednu alebo dve osoby do svojho oddelenia a spolu tvorili tím.

Prezident: Samuel Parlagi (4.Ag)

Viceprezident ľudských zdrojov: Patrícia Petrušová (2.Ag)

Viceprezident marketingu: Lukáš Simočko (3.Ag)

Viceprezident pre výrobu: Tibor Szalona (2.Ag)

Viceprezident financií: Lucia Prekopová (3.Ag)

priek finančnej strate, ktorú tvorilo približne 100€, zarobila neuveriteľných: 478€. Z týchto peňazí sa vyplácali dividendy akcionárom a aj výplaty našim usilovným študentom. Študenti sa nenechali morálne zahanbiť a časť darovali škole.

Školenia, workshopy, súťaže

Tím manažmentu CBG firmy sa zúčastnil súťaže Inovation Camp. Súťažné tímy boli zložené z členov rôznych JA firiem z celého Slovenska a počas jedného pracovného dňa tvorili inovatívne riešenie na zadanú tému. Naša Lucia Prekopová bola súčasťou druhého víťazného tímu. Absolvovali sme aj veľmi kreatívny workshop prezentačných zručností, kde najúspešnejším prezentujúcim sa stal náš Samuel Parlagi.

Zo všetkých workshopov, školení, súťaží organizovaných vzdelávacou inštitúciou JA Slovensko, získava účastník certifikát, ktorý je neoddeliteľnou

Výsledok

Firma počas svojho pôsobenia, aj na-

súčasťou životopisu jednotlivého študenta v jeho ďalšej kariére. Predpísané podmienky úspešne zvládol Lukáš Simočko, ktorý si svoje nadobudnuté vedomosti otestoval na medzinárodnej úrovni a získal medzinárodný certifikát z podnikateľských zručností stredoškolačka ESP (Entrepreneurial Skills Pass).

Prvý rok tohto projektu naši študenti úspešne zvládli. Projekt bude na našej škole pokračovať aj na budúci rok. Naši šikovní študenti už vymýšľajú nové inovatívne a originálne nápady, ktoré využijú v nasledujúcom školskom roku. Všetci im držíme palce a veríme, že ďalší rok zvládnu minimálne tak dobre ako tento.

Čo sme sa naučili?

Prezident firmy CBG Samuel Parlagi: „Všetkým, ktorí boli zapojení do projektu, priniesla naša študentská firma vzácne skúsenosti a možnosti rozvoja v podnikateľskej sfére, v sfére sebarozvoja a osobnostného rastu. CBG má tendenciu napredovať a členovia firmy prichádzajú pravidelne s novými nápadmi, ako vylepšiť študentskú firmu. Naš prvý rok a cestu, po ktorej sme prešli, považujem za úspešné. Som spokojný s každým členom, ktorý sa zapojil do projektu JA Slovensko a verím, že všetci členovia využijú nadobudnuté skúsenosti v budúcnosti.“

V ŠKOLSKOM ROKU
2017/2018 BOLO
PREPUSTENÝCH 12
VÄŽŇOV. BOHUŽIAL,
VEDÚCEJ GANGU BOL
PREDLŽENÝ TREŠT
ODŇATIA SLOBODY NA
DOBU NEURČITÚ.

SAMUEL P. BOL PRED
ŠTYRMI ROKMI ODSÚDENÝ
PRE NEDOSTATOČNÚ
AKTIVITU PRI JEHO
NOVÝCH PROJEKTOCH.

| KONEČNÁ!!

„Nastal čas prepustiť z nášho cechu ďalších mučeníkov. Nastal čas povedať si pár posledných slov a poďakovať za spoločné chvíle prežité v triede, na chodbách, na výletoch... Je čas rozlúčiť sa!“ Vetami podobného „garde“ sme odprevadili našich štvrtákov na poslednú, ale veríme, že víťaznú, etapu ich stredoškolského života, ktorou je maturitná skúška. Samozrejme, najskôr sme ich vyslobodili spod „trestu“, ktorý si na našom gymnáziu odpykávali štyri roky. Každému sme odomkli pomyselné putá a zavďačili sa mu za prácu,

ktorou prispieval k prosperovaniu nášho gymnázia. Nasledovala oficiálna časť, kde sme si spolu so štvrtákmi mohli zaspomínať na ich stredoškolskú kapitolu života, ktorá sa pomaly uzatvárala.

Milí maturanti! Prajeme vám do ďalšieho života veľa správnych rozhodnutí, ktoré budú hodné absolventa GKM-ka. Či už bude vašou prioritou štúdium, alebo práca, myslíte na slová A. Lincolna: „**Presne stanovený cieľ už je napoly dosiahnutý.**“ Je to len na vás, akú cestu si zvolíte. My vám budeme držať palce.

Katarína Szalonová
foto archív GKM

ČO je ZADARMO, je DOBRÉ

HOVORÍ SA, ŽE VŠETKY CESTY VEDÚ DO RÍMA. NEVIEM, ČO SA POKAZILO, ALE MŇA TÁ MOJA ZAVIEDLA DO ŠTRASBURGU. A KONEČNE SOM POCHOPILA VÝZNAM CESTOVATEĽSKÝCH DENNÍKOV. ZACHOVAŤ SI ČO NAJAUTENTICKEJŠIE ZÁŽITKY A VYROZPRÁVAŤ SA ASPOŇ KÚSKU PAPIERA.

Pondelok 28.mája

17.30

Všetko sa začína dobrým jedlom. Kebabový hamburger a presso s mliekom vo Zvolene na stanici sú ideálne.

18.30

Sedíme v autobuse, okolo mňa dámy v jeseni života. Dramatické rozhovory o borievkach v koláči a prenikavý kašeľ. Dúfam, že skoro zaspia a nebudú chrápať.

19.18

Naozaj už spia a nechrápu. V rádiu hrá Modus - Ty ja a môj brat, nenápadne si spievam. Počkať, počujem chrápanie?

Utorok 29. mája

0.15

V rádiu hrajú nemecké vypaľovačky a každému sa nejak podarilo zaspať. Nie, mne nie.

2.11

Alle Slowak? Wie viel? Vytiahnite občianske!

8.19

Nové autá nesú po diaľnici z východu na západ a staré opačným smerom. Taký je už svet.

10.24

Štrasburg. Chlapík chodí na križovatke od auta k autu a žobre peniaze.

Štvrtok 31.mája

19.11

Život je už skrátka taký.

Piatok 1.júna

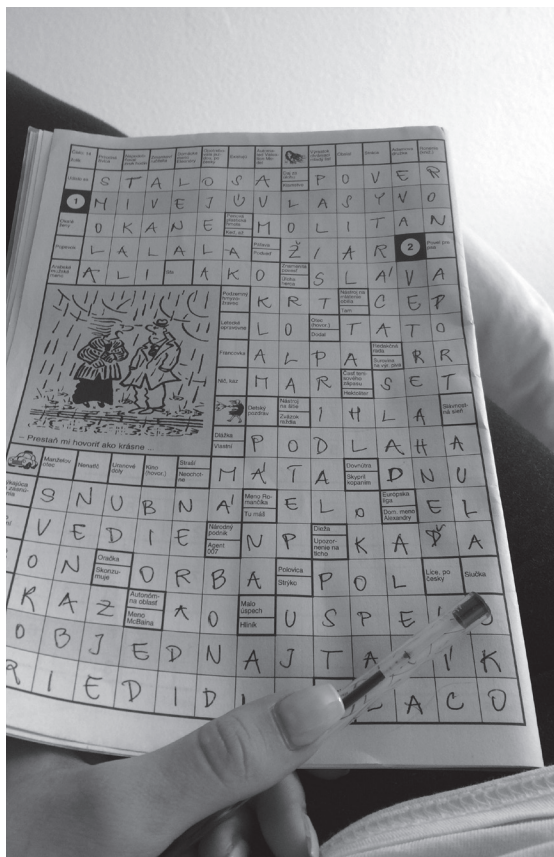
12.33

Angína. Ak sa to do ďalšieho dňa nezlepší, hláste sa na príjem.

Vysvetlenie, čo sa dialo medzi utorkom 10.24 a štvrtkom 19.11

Určite to poznáte. Sedíte v autobuse a klíma ide naozaj ako o život. Ste si vedomý vašich zdravotných nedostatkov, a tak ich vynásobíte dvadsiatimi hodinami v autobuse, vydelíte istou konštantou a vyjde vám čas cca 2.30, keď sa v noci zobudíte s bolesťou hrdla. Nechcem hovoriť, že mám v živote nešťastie, to by od človeka, ktorý má čo jesť a kde spať, vyznelo prinajlepšom hlúpo. Chcem len povedať, že už to zrejme bolo priveľké šťastie, keď nás na Štúrovom pere náhodne vytiahli spomedzi 90 časopisov a jednému členovi (mne) preplatili zájazd do Štrasburgu. Jednoduchého životná rovnováha, viete. Dáte si koláč a za tým pagáč. Lenže tejto mojej filozofii v Štrasburgu málokto veril. Popravde, nikto. Cítila som sa ako dieťa vyžadujúce si pozornosť. Vedela som však, že tá bolesť kĺbov a horiace čelo nebude z únavy. Som však nekonfliktný typ, čo tam po hodinovej prechádzke po meste, to dám. Po príchode na hotel mi už zrazu nebolo všetko jedno. Strepsils absolútne nepomáhal a ja som mala pocit, že by som dokázala vydychovať plamene. Tak som si musela ísť kúpiť teplomer, reku, nech mi veria. Začalo to teplotou 38,5°C, a keď všetci odišli von do mesta a moje chĺpky na rukách sa začali od tepla stáčať, rozhodla som sa pre istotu zmerať si teplotu ešte raz. Musím podotknúť, že rozhodujúci faktor nasledujúcej teploty mohol byť fakt, že som si nabíjačku na mobil zabudla v autobuse, ktorý bol až do konca výletu na odstavnom parkovisku. Užívatelia iPhone-ov mi určite dajú za pravdu, že to je tvrdá rana. Je to tiež jeden z dôvodov, prečo v mojom „cestovateľskom denníku“ chýbajú zápisky

z dvoch dní. Aby som vás nenapínala, moja teplota bola 40,01°C. Na chvíľu som ostala ako obarená. Hlavou sa mi premietali slová p. uč. Škorvánkovej, aká je horúčka nad 40 stupňov nebezpečná. Vedela som, že musím ísť do studenej sprchy, ale tiež som vedela, že keď sa postavím, bude mi zle a prvá zastávka bude pred toaletou. A tak aj bolo. Ale žijem, možno práve vďaka všetkým svätým, ktorých som videla. Nebudem viac dramatizovať, skrátka zo Štrasburgu som videla málinko. Áno, zbytočne som sa tam trepala, ale ako sa hovorí, všetko zlé je na niečo dobré. Tak, ak by ste mali nejaké nápady, kontaktujte ma.

DofE

ČASTO SÚ NÁM, ŠTUDENTOM, ČI VŠEOBECNE MLADÝM ĽUDOM PRIPISOVANÉ ŤAPÁKOVSKÉ VLASTNOSTI. NEDÔSLEDNÍ, LENIVÍ ČI BEZ VÍZIE DO BUDÚCNOSTI. MOŽNO TO NIE JE VŽDY TAK, ALE PRIZNAJME SI, OBČAS AJ NÁS „PREPADNÚ“ PODOBNÉ POCITY A MYŠLIENKY. MÁME SNY A CIELE, AVŠAK PRI KAŽDEJ ŤAŽKOSI ICH ODKLADÁME DO „ŠUFLÍKA“ A STRÁCAME MOTIVÁCIU V NICH POKRAČOVAŤ. PRETO SA V ROKU 1956 ROZHODOL VOJVODA Z EDINBURGU, PRINC PHILIP (MANŽEL KRÁĽOVNEJ ALŽBETY II.), ZALOŽIŤ PROJEKT, KTORÝ BY UMOŽŇOVAL MLADÝM NA SEBE PRACOVAŤ A ZLEPŠOVAŤ SA. ODVTEDY SA DOŇHO ZAPOJOLO VÝŠE OSEM MILIÓNOV ĽUDÍ ZO 140 KRAJÍN. SAMOZREJME, MY SME NEMOHLI CHÝBAŤ!

nosť a zodpovednosť. Projekt DofE sa na našom gymnáziu v tomto školskom roku uskutočnil prvýkrát a hneď úspešne. Aj naša škola sa teda môže popýšiť študentmi, ktorí ho úspešne dokončili.

Tri oblasti a dobrodružstvo

Cena vojvodu z Edinburgu spočíva v dlhodobom vykonávaní aktivít v troch oblastiach: talent, dobrovoľníctvo a šport. V každej si zvolíte cieľ a na jeho naplnení budete istý čas pracovať. Doba trvania sa určí podľa vami zvolenej úrovne (bronzová, strieborná alebo zlatá). Po dokončení aktivít sa pripravujete na dobrodružnú expedíciu, najskôr cvične a po odskúšaní už „naostro“. Program stojí na prepracovanej metóde a po šesťdesiatich rokoch od vzniku monitoruje pozitívny vplyv v prospech mladých ľudí. Zvyšuje ich sebadôveru a sebadomie, rozvíja samostat-

DofE mi ponúklo presne to, čo som práve hľadal. Už predtým som sa snažil pravidelne zlepšovať v svojich aktivitách, no projekt tomu dodal správnu atmosféru. „Dokopal” ma aj k veciam, ako napríklad dobrovoľníctvo, kde som dovtedy nemal skoro žiadne skúsenosti. Konkrétne som dobrovoľne pomáhal rehoľným sestričkám v práci s bezdomovcami. Naozaj mi to dalo nový pohľad na týchto ľudí. Začal som aj s kalistenikou, vďaka čomu dnes viem robiť stojky a podobné „gymnastické“ cviky, cviky s vlastnou váhou. Chcel som sa naučiť rečniť – vďaka projektu DofE som to aj dokázal. Vyhral som rečnícku súťaž a mohol som si vyskúšať, aké je to rečniť pred dvesto ľuďmi. „Čerešničkou na torte“ bola fantastická dobrodružná expedícia v divočine. „Keď nesleduješ svoj pokrok, nemôžeš sa v ničom zlepšiť.” Presne to ma DofE naučilo.

Lukáš Simočko, bronzová úroveň

Projekt ma nadchol hneď, keď som o ňom prvýkrát počula. Keďže sa k nám dostala možnosť na ňom participovať, neváhala som. Počas šiestich mesiacov som sa naučila veľa a dokázala som si, že keď chcem, všetko sa dá. V oblasti talentu som si zvolila hru na husle, ktorej sa venujem už 13 rokov. Svoj cieľ som mala pevne vytýčený. Zahrať skladbu plnú nových prvkov a ťažkej techniky. Dosiahnuť ho nebolo ľahké, ale hodiny cvičenia a sebazapierania stáli za to. Vďaka za to môžem aj môjmu skvelému učiteľovi, ktorý bol zároveň aj mojím hodnotiteľom a vo všetkom ma podporoval. V rámci dobrovoľníctva som navštevovala geriatriciu. Rozprávala som sa so starými nevládnymi ľuďmi, videla neúnavnú prácu sestier a lekárov, vypočula si množstvo rôznych príbehov, stažností aj poďakovaní, ktoré zahriali pri srdci. Naučila som sa, že starých je potrebné vypočuť, postarať sa o nich a oni vám všetko vrátia svojou láskou. Prekonala som sa aj v športe, keď som si nastavila pravidelné ranné tréningy. A expedícia? Myslím, že sme zažili kopec zábavy a aj napriek uboleným chrbtom a nohám, sme radi, že sme si niečo také mohli vyskúšať. Ak váhate, či do projektu DofE ísť, alebo nie, určite to vyskúšajte. Zistíte, akú máte vytrvalosť a možno vás, tak ako mňa, bude „poháňať” pocit, že ak niečo začnem, nemôžem sklamať samu seba a ani ľudí, ktorí mi na to vytvorili podmienky.

Katarína Szalonová, bronzová úroveň

DofE nie je také ľahké, ako sa na prvý pohľad zdá. Aj keď ide o bronzovú úroveň, náročnosť môže prekvať. V oblasti talentu som si vybral hru na klavíri, v dobrovoľníctve rozdávanie polievok pre bezdomovcov a v oblasti športu, čo bola zároveň aj moja hlavná aktivita, som posilňoval nohy vo forme drepovania. Navykanie si na činnosti nebolo vôbec ľahké a o premáhaní ani nehovorím. Všetko som však zvládol a čakala ma posledná časť – expedícia. Musím uznať, že cvičná bola omnoho horšia. Pršalo, bolo dusno, všade samé blato, no pri troške sebazapierania a dobrej vôle sme dosiahli svoj cieľ. Veď nenadarmo sa hovorí: „Ťažko na cvičisku, ľahko na bojisku.“ Klasifikačná expedícia bola o niečo ľahšia, no unavené a doráňané nohy by vám vedeli rozprávať... Môj celkový dojem z DofE je veľmi pozitívny a určite by som ho odporúčal aj ostatným. Nielenže vám to zlepši životopis, ale zlepši sa vám aj disciplína, vytrvalosť a odhodlanie nevzdať to. Ak teda v jeho priebehu nerezignujete. V tom prípade stratíte 20€ a kopu drahocenného času.

Matúš Mura, bronzová úroveň

Genetika na kolesách

KAŽDÝ Z NÁS ASPOŇ RAZ V ŽIVOTE URČITE SLEDOVAL V TELEVÍZII KRIMINÁLNY SERIÁL, V KTOROM SA VYŠETROVAL ZLOČIN A HĽADAL SA PÁCHATEĽ. V HLAVNEJ ÚLOHE SME VIDELI DETEKTÍVOV A KRIMINALISTOV, KTORÍ SA POMOCOU DŮKAZOV Z MIESTA ČINU SNAŽILI IDENTIFIKOVAŤ NEZNÁMEHO ČLOVEKA. NA ODHALENIE STAČILA MALÁ ČASŤ BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU OBSAHUJÚCEHO DNA, AKO NAPR. KVAPKA KRVÍ, SLINY, KÚSOK KOSTI, VLAS S KORIEŇKOM...

Ak by sa vám naskytla možnosť bližšie nazrieť do odvetvia kriminalistickej genetiky, využili by ste ju? My, študenti 3. A, sme nezaháľali a prostredníctvom súťažného videa sme sa zapojili do projektu Genetika na kolesách, ktorý organizovala Katedra genetiky Univerzity Komenského v Bratislave. Podarilo sa nám uspieť, a preto nás v škole navštívi-

li docenti a doktorandi aj s pomyselným genetickým laboratóriom. Našou úlohou bolo identifikovať neznámeho páchatel'a restriktčnou analýzou DNA z miesta činu. Odobratú vzorku DNA sme najprv naštiepili pomocou enzýmu HindIII a reakčnú zmes sme vložili do termostatu. Po 15-tich minútach sme naniesli naštiepenú DNA do agarózového gélu, kde sa elektroforetickou separáciou rozdelila tak, že po ožiarení modrým svetlom bolo možné odlišiť farebné pružky rôznych fragmentov DNA. Tie sme potom porovnali s obrázkom obsahujúcim profily podozrivých a mohli tak určiť predbežného „vinníka“. Okrem praktickej časti sa uskutočnila aj teoretická prednáška o forenznej genetike, kde si poniektorí osviežili svoje vedomosti z hodín biológie a obohatili sa o nové poznatky, napr. z oblasti používania rôznych metód pri skúmaní DNA. Projekt bol pre všetkých veľkým prínosom.

Rok 2018 predstavuje pre „molekulu života“, resp. DNA významný medzník. Pripomíname si 65. výročie jedného z najväčších vedeckých objavov 20. storočia – odhalenie tajomstva týkajúceho sa štruktúry DNA.

Sme radi, že sme mali možnosť zapojiť sa a priamo si vyskúšať prácu v genetickom laboratóriu a naučiť sa niečo nové aj z odboru, ktorý je pre väčšinu obvyčajných ľudí len „španielskou dedinou“ :).

EURÓPSKY PRINCÍP v ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

osobného rastu
vzdelávania
tolerancie
empatie

NAŠA ŠKOLA BOLA OPĽÁ ÚSPESNÁ VO VÝBEROVEJ PROCEDÚRE PROGRAMU ERASMUS+ ZAMERANEJ NA VZDELÁVACIU MOBILITU JEDNOTLIVCOV V OBLASTI ŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA. NA ZÁKLADE VÝZVY PROGRAMU ERASMUS+ PO STAROSTLIVOM IDENTIFIKOVANÍ POTRIEB ŠKOLY ZAMERANÝCH NA ROZVOJ KĹČOVÝCH KOMPETENCIÍ INTEGROJÚC EURÓPSKE HORIZONTÁLNE PRIORITY SME SA SNAŽILI VYPRACOVAŤ PROJEKT, KTORÝ SME NAZVALI EURÓPSKY PRINCÍP VZDELÁVANIA, EMPATIE, TOLERANCIE A OSOBNOSTNÉHO RASTU V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ.

Podaný projekt bol úspešný vo výberovom konaní v roku 2017 na základe čoho sme mohli začať s realizáciou aktivít a štruktúrovaných kurzov. Spojená škola sv. Košických mučeníkov ako prijemca grantu získala možnosť zúčastniť sa na 20 kurzoch pedagógov v rôznych zahraničných krajinách. Škola má skúsenosti

s realizáciou takýchto projektov z minulosti, kedy bola úspešným žiadateľom grantu. Realizáciou projektu chceme prispieť k atraktívnosti učiteľského povolania, k zlepšeniu kompetencií žiakov i učiteľov školy.

Snažíme sa splniť deklarované ciele:

- Štruktúrovanými kurzami a implementáciou ich výsledkov do praxe zlepšiť zručnosti a kompetencie žiakov v matematike, v prírodovedných, v humanitných i v sociálnych predmetoch na rôznych stupňoch školy.
- Podporovať kritické myslenie, kreativitu, kooperatívnosť a toleranciu začlenením rôznych skupín žiakov.
- Motivovať pedagógov k ďalšiemu vzdelávaniu a prispievať k zvyšovaniu statusu pedagóga.

Formulované ciele chceme splniť v

priebehu 24 mesiacov, od 01.06.2017 do 31.05.2019, a následne využívať dopady projektu v ďalšom období. Naši pedagogickí zamestnanci navštívili alebo navštívia Francúzsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko, Českú republiku, Portugalsko, Grécko, prípadne iné krajiny, aby sa zúčastnili vzdelávacích aktivít, získali nové kontakty, zdieľali svoje skúsenosti z rôznych stupňov vzdelávania. Kurzy prebiehajú v anglickom jazyku. Na konci kurzu v rámci záverečného ceremoniálu získajú účastníci osvedčenie o účasti, ktoré im formálne uzná vysielajúca organizácia, teda naša škola.

Informácie o jednotlivých aktivitách zverejňujeme na webovom sídle školy v časti Erasmus+, prezentujeme na diseminačných semi-

nároch a publikujeme v niektorých médiách, napr. v školskom časopise Quo vadis, vo farských médiách farnosti Košice – KVP, na metodických podujatiach pedagógov a pod.

Treba poznamenať, že vzdelávacie podujatia a kurzy v zahraničí sú pre našich učiteľov prínosom, stretávame sa s pozitívnou spätnou väzbou a viacerí učitelia, ktorí sa vzdelávania zúčastnili, vyjadrili záujem participovať na ďalších vzdelávacích mobilitách.

Podakovanie patrí Národnej agentúre programu Erasmus+ v Bratislave za korektnú spoluprácu, ústretovosť a ochotu na čele s Alexandrou Junáškovou, Irenou Fonodovou a Andreou Igazovou, s ktorými prichádzame najčastejšie do kontaktu.

HRDINOVIA v bielych plášťoch

HOVORÍ SA, ŽE HODNOTA ČLOVEKA NESPOČÍVA V TOM, ČO UROBIL PRE SEBA, ALE PRE INÝCH. JA BY SOM NAJVÄČŠIU ZÁSLUHU PRIPÍSA LA LEKÁROM, ZDRAVOTNÝM SESTRÁM ČI ZÁCHRANÁROM, KTORÍ DENNODENNE POMÁHAJÚ A STARAJÚ SA O CHORÝCH A NEVLÁDNÝCH. KONKRÉTNE BY SI POKLONU ZASLÚŽILI DVAJA VEEMI TALENTOVANÍ LEKÁRI POCHÁDZAJÚCI PRÁVE Z VÝCHODNÉHO SLOVENSKA. HOVORIA VÁM NIEČO MENÁ PETER KRCHO ALEBO JURAJ ŠTEŇO? AK NIE, TAK SI ICH ZAPAMÄTAJTE, PRETOŽE TO SÚ SKUTOČNÍ HRDINOVIA UKRYTÍ V BIELYCH PLÁŠŤOCH.

Neurochirurg Prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc.

Odhodlaný, čestný, pracovitý, ľudský, múdry, stále v nasadení... Presne taký je

pán doktor Juraj Šteňo. Lekár, ktorý je dokonalým príkladom oddanosti svojej práci. Hoci žije v Bratislave, narodil sa na „východe“ východného Slovenska v obci Klenová, kde vyrastal a až v tínedžerskom veku sa presťahoval do hlavného mesta. Na rusínštinu však ani po rokoch nezabudol a aj dnes si s rusnákymi pacientmi v ambulancii rád pohovorí v nárečí. Napriek svojmu už nie najnižšiemu veku (69) je plne aktívnym neurochirurgom Neurochirurgickej kliniky LF UK v Bratislave, hlavným odborníkom MZ SR pre neurochirurgiu, vyučujúcim medikov, školi-

teľom doktorandov, členom viacerých organizácií... Prednášal v krajinách, ako USA, Fínsko, Austrália a napísal doteraz vyše 300 publikácií. Jeho neustála práca bola vyšperkovávaná nespočetným množstvom ocenení a uznání z domácej aj zo zahraničnej pôdy. **Práve prostredníctvom najvýznamnejšieho neurochirurgického časopisu „Journal of Neurosurgery“ bol vo svojom odbore zaradený medzi šestnástich najlepších na svete.**

Zaslúžil sa o dobrú úroveň súčasnej slovenskej neurochirurgie. V bratislavskej nemocnici vykonávajú rozličné operácie miechy a miechových nervov, chrbtice a

„PROFESIONALITA A
EMPATIA V PRÍSTUPE K
PACIENTOVI“, TAK JE
NAJČASTEJŠIE OPISOVANÝ
JURAJ ŠTEŇO.

aj mozgu, ktorých je prevažne viac a realizujú sa aj pri vedomí. Či už ide o rôzne vrodené ochorenia, poranenia, nádory, Parkinsonovu chorobu alebo epilepsiu.

Doktorovi Šteňovi môžu ďakovať stovky ľudí za to, že žijú, napr. aj známy spevák Jožo Ráž alebo moderátorka Adriana Kmotriková. Jeho neustále štúdium, cieľavedomosť a zdo-

konaľovanie sa je skvelým vzorom pre každého, zvlášť pre jeho nasledovateľov.

Neonatológ MUDr. Peter Krcho, PhD.

Neonatológia je medicínsky odbor zaoberajúci sa starostlivosťou o kriticky chorých novorodencov a deti s nízkou pôrodnou hmotnosťou. Každý ľudský život je nesmierne dôležitý aj napriek tomu, že si ho „dnešná doba“ dovoľuje znehodnocovať rôznymi spôsobmi. Narodenie zdravého dieťaťa a jeho ďalší

bezproblémový vývoj nie sú ani v 21. storočí samozrejmosťou. Každá malá zmena alebo chyba môže vyústiť do problému, ktorý je nutné ihneď riešiť. O tom by nám určite vedel porozprávať svoje doktor Peter Krcho. Medicínu vyštudoval na Karlovej univerzite v Prahe, kde si po dokončení urobil atestácie z pediatrie a neonatológie. Je riaditeľom neziskovej organizácie Krajská neonatologická n. o. Novorodenec a zakladateľom i členom výkonného výboru európskej odbornej spoločnosti Union of European Neonatal and Perinatal Societies. **Za svoju prácu získal v roku 2012 Cenu ITAPA a v roku 2014 zase ocenenie Microsoft Industry Award Winner.** V súčasnosti pracuje na Klinike neonato-

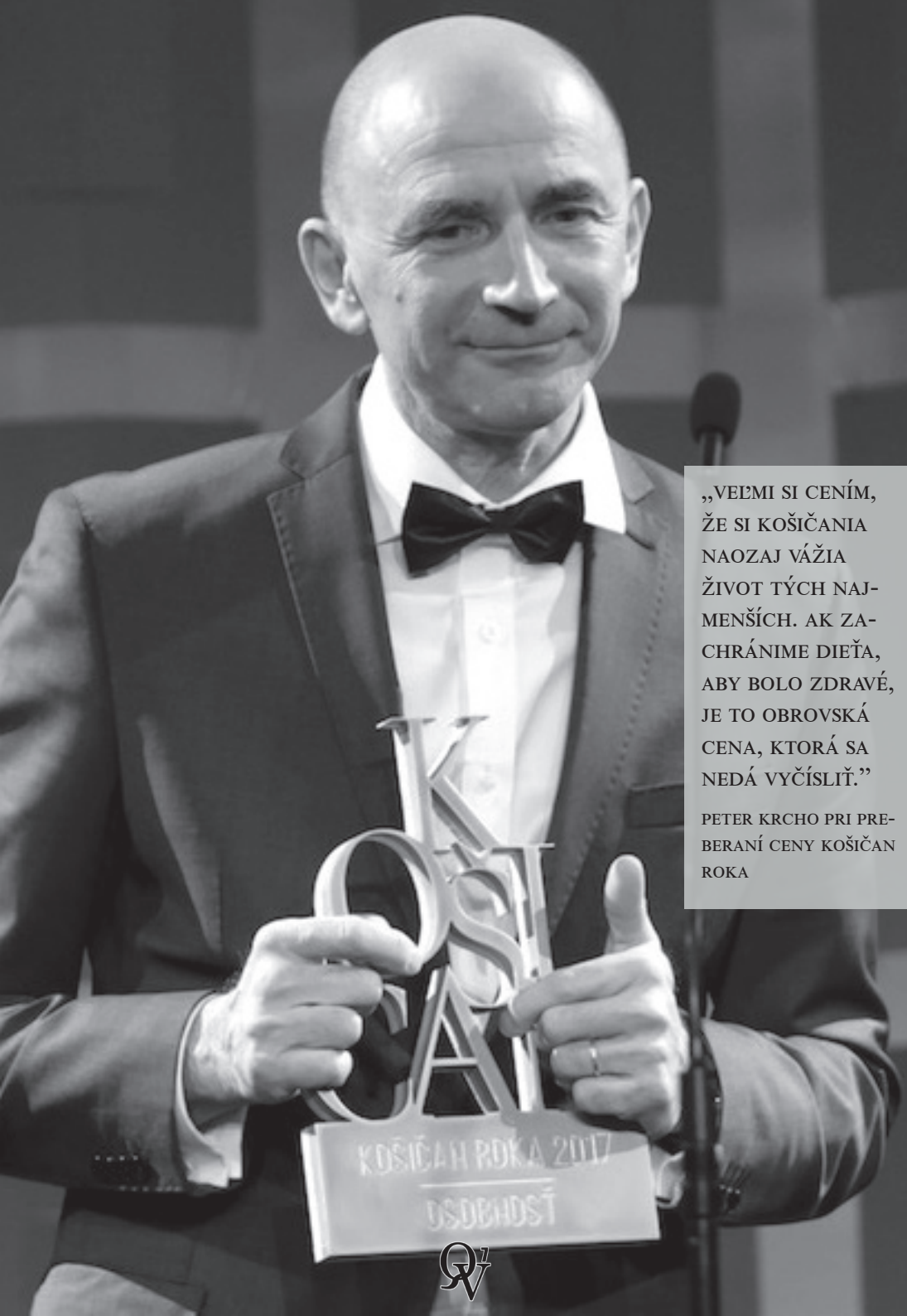
lógie LF UPJŠ a DFN v Košiciach ako prednosta kliniky. Už tridsať rokov sa venuje ťažkým prípadom novorodencov a snaží sa zachrániť čo najviac z nich. Samozrejme, nie každé bábätko sa narodí v stave, že sa mu dá ešte pomôcť. Nezáleží ani tak na kilogramoch ako na tom, v akom štádiu a ako dobre má vyvinuté orgány. Celý tím sa mu hneď po predčasnom narodení usiluje vytvoriť

čo najideálnejšie prostredie a prispôbiť ho závažnosti jeho poruchy. Musí čeliť rôznym komplikáciám, napríklad hroziace trvalé poškodenia mozgu alebo pľúc, narušenie sietnice so stratou zraku... Práve stopercentná snaha všetkých členov neonatologického tímu je dôkazom toho, že aj dieťa so 480 gramami dnes dokáže žiť plnohodnotný život. Peter Krcho je skvelý lekár, ale popritom všetkom nezabúda byť človekom a to si na ňom všetci vážia. Možno

aj práve preto získal titul Košičan roka 2017. **„Pán doktor aj s celým tímom na neonatológii nám zachránili dieťa a veľmi nám pomohli, nikdy im za to neprestaneme byť vďační. Ďakujeme!!!“**, napísala mama liečeného novorodenca na hodnotenie p. doktora Krcha.

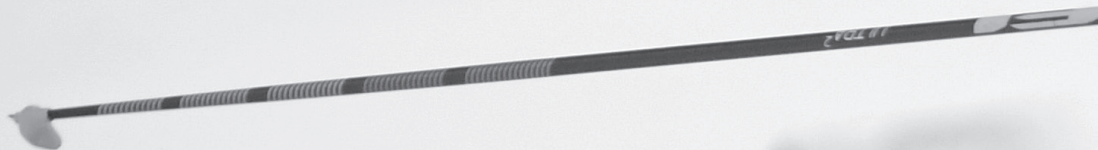
Slovenské zdravotníctvo má síce veľa „kameňov úrazu“, a to od nedostatku lôžok až po absenciu financií, ale vďaka lekárom, akými sú Peter Krcho a Juraj Šteňo, napreduje a nezaostáva za ostatnými krajinami aspoň v oblasti neonatológie a neurochirurgie. Ich práca a charizma korešpondujú s tým, čo povedal Albert Einstein: „Nesnaž sa byť úspešný. Snaž sa byť človekom, ktorý má hodnotu.“

„VEĽMI SI CENÍM,
ŽE SI KOŠIČANIA
NAOZAJ VÁŽIA
ŽIVOT TÝCH NAJ-
MENŠÍCH. AK ZA-
CHRÁNIME DIEŤA,
ABY BOLO ZDRAVÉ,
JE TO OBROVSKÁ
CENA, KTORÁ SA
NEDÁ VYČÍSLIŤ.”

PETER KRCHO PRI PRE-
BERANÍ CENY KOŠIČAN
ROKA

Celý život pre moment št'astia

CIEĽOM KAŽDÉHO ŠPORTU JE OKREM INÉHO AJ VÝHRA. KAŽDÝ ŠPORTOVEC SA URČITE TÚŽI ASPOŇ RAZ POSTAVIŤ NA STUPEŇ VÍŤAZOV A BYŤ NAJLEPŠÍM. OCENENIE, KTORÉ PREVYŠUJE HODNOTU VŠETKÝCH VÝHIER A „POZNAČÍ“ NA CELÝ ŽIVOT, JE TITUL OLYMPIJSKÉHO VÍŤAZA. A TAK SA PO ŠTYROCH ROKOCH VYVOLENÍ ZÁSTUPCOVIA RÔZNYCH KRAJÍN ROZHODLI OPÄŤ ZABOJOVAŤ O ZISK NAJCENNEJŠÍCH KOVŮ „POD PIATIMI KRUHMÍ“ V ĎALEKEJ JUŽNEJ KÓREI.

„TO BOL MÔJ SEN, PREJŠŤ AKO
PRVÁ CEZ CIEĽOVÚ ČIARU SO
SLOVENSKOU VLAJKOU. KO-
NEČNE SA MI TO PODARILO,”

ANASTASIA KUZMINOVÁ

P. VLHOVÁ DOSIAHLA SVOJ NAJLEPŠÍ VÝSLEDOK V KOMBINÁCIÍ. OD BRONZOVEJ MEDAILY JU DELO ILLO LEN 66 STOTÍN SEKUNDY.

Hry nového horizontu

23. zimné olympijské hry v kórejskom Pjongčangu sa považujú za najpokrokovjšie a jedny z najlepšie zorganizovaných hier v histórii. Všetko sa oficiálne začalo otváracím ceremoniálom 9. februára na olympijskom štadióne. Večer bol sprevádzaný tradičnou kórejskou hudbou a tancom približujúcim ich kultúru a históriu. Nechýbalo predstavovanie samotných národov so svojimi výpravami. **Tú slovenskú viedla vlajkonosička Veronika Velez-Zuzulová, naša najúspešnejšia slalomárka.** Odznali aj slávnostné príhovory a záverečnou bodkou bolo zapálenie olympijského ohňa a ohňostroj. ZOH sa otvorili a my sme sa nevedeli dočkať, kedy už uvidíme naše „esá“ na štarte v priamom prenose.

Ready, steady, go!

Celkovo 2930 športovcov z 92 krajín si zmeralo sily v 102 súťažiach v 15 zimných športoch. Horúcou novinkou bola premiéra štyroch nových disciplín, a to súťaž družstiev v alpskom lyžovaní, Big air v snowboardingu, hromadný štart v rýchlokorčuľovaní a v curlingu boj o medaile zmiešaných dvojíc. Krajinu Ruská federácia by ste na olympiáde hľadali márne. Tí sa za trest s dopingovým škandalom predstavovali pod menom „Olympijskí športovci z Ruska“ pod „neutrálnou“ vlajkou a hymnou. Aj napriek tomu sa v Pjongčangu, žiaľbohu, doping opäť dokázal práve u nich, čím sklamali nielen mnohých fanúšikov.

Noví hrdinovia

Počas dvoch týždňov sa zrodili v Pjon-

gčangu nové príbehy športových hrdinov od „usadených“ atlétov, ktorí zapísali svoje mená do olympijskej histórie úžasnými výkonmi a viacnásobnými výhrami, až po nováčikov, ktorí sa predstavili svetu a očarili ho. **Azda najväčšou sensáciou celých ZOH bola nečakaná výhra Česky Ester Ledeckej** v Super-G (super obrovský slalom). Kým Ester stála ešte len na štarte, v cieľi sa už z triumfu tešila, vtedy ešte prvá, Anna Veith. Zručnejšia snowboardistka naozaj nebola pripravená na výhru a na tlačovke si ponechala na očiach lyžiarske okuliare, keďže nemala urobený make-up. O pár dní neskôr sa meno Ledecká skloňovalo ešte viac, keď sa výhrou v paralelnom obrovskom slalome v snowboardingu stala prvou výherkyňou dvoch zlatých medailí v dvoch odlišných disciplínach na jedných ZOH.

Nasť, ty si naše zlato

Zo Slovenska sa do „boja“ zapojilo

56 športovcov. Naše najväčšie nádeje na získanie cenného kovu sme vkladali do lyžiarky Petry Vlhovej a biatlonistky Anastasie Kuzminovej. Avšak na olympiáde je možné všetko, preto sme papierové predpoklady odložili do šuflíkov a radšej pozorne sledovali a fandili. Prvotný neúspech Anastasie Kuzminovej v šprinte na 7,5 km ju neodradil, skôr naskopul a v ostatných troch individuálnych pretekoch sa jej podarilo získať dvakrát striebro a nakoniec aj vytúžené zlato. **„To bol môj sen, prejsť ako prvá cez cieľovú čiaru so slovenskou vlajkou. Konečne sa mi to podarilo,“ povedala Nasť po víťazstve v pretekoch s hromadným štartom.** Paulína Fialková podala rovnako svoj životný výkon a potešila nás skvelým piatym miestom vo vytrvalostných pretekoch. Darilo sa aj ženskej biatlonovej štafete a v zložení P. Fialková, Kuzminová, Poliaková, I. Fialková skončili piate. Naopak, podľa na-

H. FARKAŠOVÁ MÁ PO ZPH 2018 CELKOVO NA KONTE UŽ DEVÄŤ ZLATÝCH MEDAILÍ.

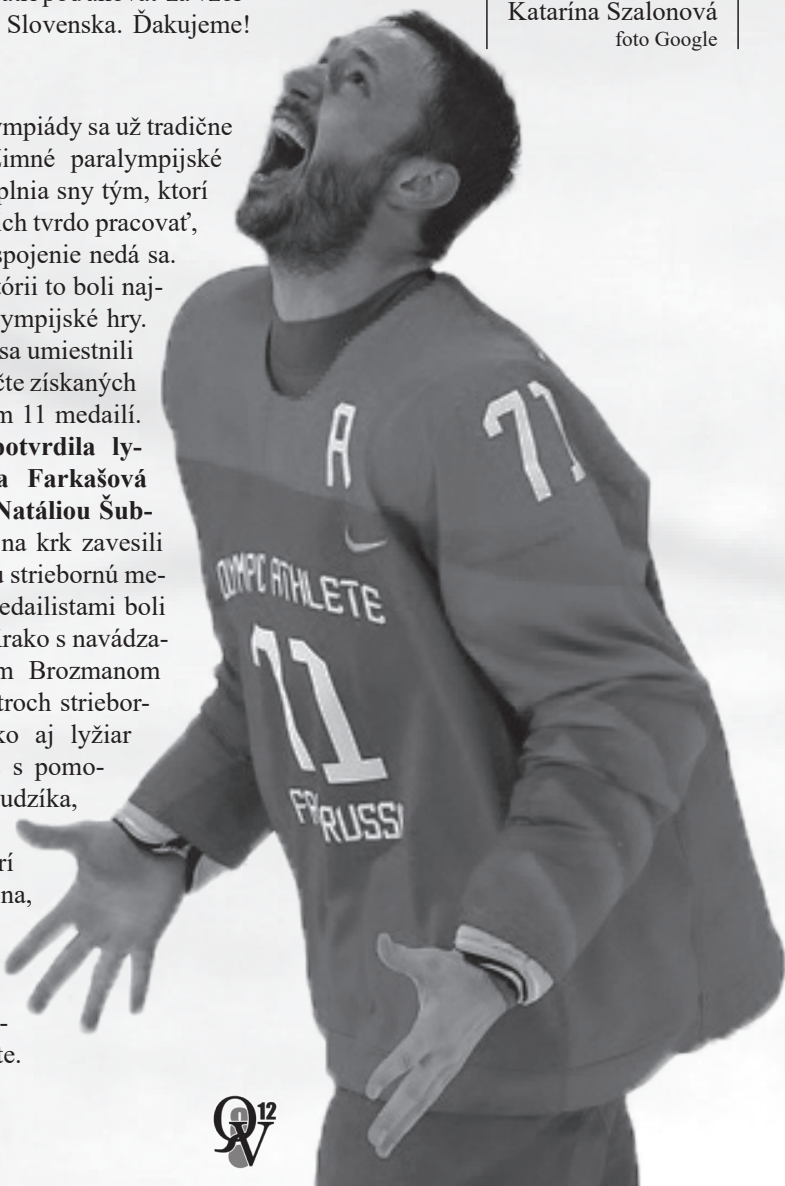
šich očakávaní sa neskončil olympijský slalom Petry Vlhovej, od ktorej sa očakávalo viac. Veľký tlak a prekladanie pretekov ju vyhodili z rytmu a, jednoducho, jej to nevyšlo. Ďalšie zarmútenie poslali na Slovensko naši hokejisti. Síce ako jediní porazili víťazov turnaja-Rusko, ale čo z toho, keď skončili na neslávnom 13. mieste. Či už naši športovci vyhrali alebo nie, určite sa im patrí poďakovať za vzornú reprezentáciu Slovenska. Ďakujeme!

Olympijské hry ukázali aj niečo iné, ako len výhry, čo vystihol prezident Medzinárodného olympijskeho výboru, Thomas Bach slovami: „Kórejská republika a KĎĽR ukázali prísľub mierovej budúcnosti pre nás všetkých. Ukázali sme, že šport spája ľudí v krehkom svete a buduje mosty.” Pjongčang sa preto navždy zapíše do histórie. See you in Peking 2022!

Katarína Szalonová
foto Google

ZPH 2018

Po skončení olympiády sa už tradične uskutočnili aj Zimné paralympijské hry. Hry, kde sa plnia sny tým, ktorí boli ochotní na nich tvrdo pracovať, hry, kde neplatí spojenie nedá sa. V slovenskej histórii to boli najúspešnejšie paralympijské hry. Ako krajina sme sa umiestnili na 7. mieste v počte získaných medailí so ziskom 11 medailí. **Svoje kvality potvrdila lyžiarka Henrieta Farkašová s navádzačkou Natáliou Šubrtovou**, ktoré si na krk zavesili štyri zlaté a jednu striebornú medailu. Ďalšími medailistami boli slalomár Jakub Krako s navádzačom Branislavom Brozmanom po zisku zlata a troch strieborných medailí ako aj lyžiar Miroslav Haraus s pomocou Maroša Hudzíka, ktorí dosiahli zlato a bronz. Patrí im veľká poklona, pretože to, čo dokázali aj napriek handicapu má cenu všetkého zlata na svete.

| Dvojkríž v Dánsku

„PÁLFI MÔŽE ÍŠŤ DOPREDU, ŽIGO, POĎ! VĽAVO MÁ BONDRA. NAHRÁVA A GÓÓL. DÁVAME GÓÓL. PETER BONDRA A JEHO DRUHÝ ZÁSAH V 18. MINÚTE A 20. SEKUNDE. PRESNE 100 SEKÚND NÁS DELÍ OD TITULU MAJSTRA SVETA“. SLOVÁ, KTORÉ SI PRED MAJSTROVSTVAMI SVETA PUSTÍ NEJEDEN FANÚŠIK A BUĎ SPOMÍNA, ALEBO TÚŽI PODOBNÝ POCIT ZAŽIŤ NA VLASTNEJ KOŽI. JE TO UŽ 16 ROKOV OD HOKEJOVÉHO ZÁZRAKU, KTORÝ SA NAŠIM „ZLATÝM CHLAPCOM“ PODARIL. KAŽDÝ ROK SI PRETO S MALOU DUŠIČKOU, ALE PREDSA SADAJÚ PRED TELEVÍZNE OBRAZOVKY ALEBO ROVNO NA ŠTADIÓN STÚPENCI SLOVENSKEHO HOKEJA A VERIA, ŽE SA OPĽ MÔŽE PODOBNÉ PREKVAPENIE OPAKOAŤ.

Fiasko sa nemohlo rekapitulovať

Možno nie každý si spomenie na minuloročný „prepadák“ na svetovom šampionáte. Žiadny hráč z NHL, štyri body na konte, hrozba vypadnutia z A-skupiny a následné hádky vedenia. Neprichádzalo do úvahy, aby sa čo i len jedna vec zopakovala. Možno aj preto trénera Z. Cígera a generálneho manažera R. Švehlu vymenili za Craiga Ramseyho a Miroslava Šatana. Radikálna zmena za rodeného Kanadčana mala prispieť k vytvoreniu nového hracieho systému a priniesť na Slovensko hokejové prvky a metódy zo zámoria. Myslím, že po roku ich pôsobenia môžeme vidieť výrazné zlepšenie a ako povedal W. Shakespeare: „Hlboký pád privodí

často najväčšie šťastie”, v našom prípade to prinieslo aspoň uvedomelosť a činy.

Kto neskáče, nie je Slováč, hej, hej, hej!

Slovenskí fanúšikovia sa tento rok v celkom vysokom počte zišli na mieste konania našej A skupiny, čím bola kodaňská Royal Aréna v Dánsku. Mali aj prečo. Slovenský tím poskladaný z hráčov z NHL, z KHL, zo švédskej ligy, z českej a zo slovenskej extraligy vyzeral veľmi nádejne, aby konečne „prelomil kliatbu” nepostupov do štvrtfinále. Hneď v prvom zápase - „federálnom derby” ukázali naši hokejisti svoju silu, ale deväť sekúnd pred koncom nám povestné „české šťastiečko” uchmatlo plný bodový zisk. Sebavedomie pokolísavalo aj v ďalšom

PUK DOKOPY „NACHODIL” 829 KILOMETROV,
ČO JE VZDUŠNOU ČIAROU
PŘIBLIŽNE VZDIALENOST
MEDZI PARÍŽOM A BARCELONOU.

stretnutí a so Švajčiarmi sme taktiež neobstáli dobre. Neúspechy však napomáhajú k úspechom, preto aj „naši chlapi” pozdvihli hlavy a Rakúsko, Francúzsko, Bielorusko a takmer, naozaj takmer, aj Švédsko porazili. Ruská „pevnosť” však ostala bez gólu nedobyť. Po konečnom súčte bodov sa aj napriek lepšej hre na tvárach fanúšikov nelítostal úsmev, skôr sa na jazyk tlačili vety typu: „Keby sme ten gól dali skôr, keby viac korčuľovali, keby lepšie bránili...” Keby,

keby, keby... Čas vrátiť nevieme. Boli sme blízko, ale nie dostatočne. Niektorí by povedali „len“, iní „až“ jeden bod nás delil od postupového miesta. Sme aspoň patrične hrdí, že v slovenskom tíme hrali viacerí odchovanci košického hokeja či hokejisti pochádzajúci priamo z metro-

poly východu. Do oficiálnych štatistík sa výbornými výkonmi zapisali Ladislav Nagy s 10 kanadskými bodmi, ako aj Marek Hovorka s individuálnou korčuľarskou rýchlosťou (39,58 km/h). Nezaostával ani šikovný kanonier Tomáš Jurčo, ktorý má svoje korene priamo v Košiciach na Sídlišku KVP. Celý tím si zaslúži pochvalu, veď mohli ísť oddychovať na dovolenky či tráviť čas s rodinou, ale oni išli reprezentovať. Patrí im uznanie!

Neočakávaný záver?

V Dánsku sa udiali mnohé prekvapenia, ktoré nikto pred turnajom nečakal. Hneď po štvrtfinále si „balilo kufre“ favorizované Fínsko aj so svojou hviezdou Sebastianom Ahom. Ani „ruskej mašine“ nepomohli hviezdne mená a už v prvom zápase vyradovacej fázy prehrali.

VZDIALENOSŤ PRIBLIŽNE
JEDNÉHO MARATÓNU
(41,52 KM) SI STIHOLO
POČAS ZÁKLADNEJ ČASTI
ODKORČUJOVAŤ OLIVER
EKMAN LARSSON.

Netešili sa ani naši „bratia“ Česi, ktorí sa znovu neprebojovali do semifinále. Kanada nebola Kanadou a nakoniec si z majstrovstiev sveta odniesla len „zemniakové medaily“. To musela byť pre

nich „studená sprcha“. Viac ako „javorové listy“ sa ligotali tento rok Švajčiari. Plní energie a sily hrať sa prebojovali až do finále, kde na nich čakali Švédi. Tri korunky však mali viac šťastia a opäťov-

ne sa posadili na „trón víťazov“. Plač a smutné oči sme mohli po zápase vidieť na strane porazených, avšak na to, čo dokázali, sa bude ešte dlho spomínať.

Tak dovidenia, milí športoví priatelia! Fandíme spolu našim hokejistom o rok na MS 2019 v Košiciach a v Bratislave! Vidíme sa!

Ked' hendikep nie je hendikep

KAŽDÝ Z NÁS MAL URČITE V TRIEDE NEJAKÉHO JANKA S OKULIARMÍ ALEBO PEŤKA, KTORÝ RÁD JEDOL. ISTÉ STE SI POSTUPOM ČASU VŠIMLI, ŽE TÍTO „HENDIKEPOVANÍ“ SPOLUŽIACI TO MALI V KOLEKTÍVE TROCHA ŤAŽŠIE. VÄČŠINA SA S NIMI NECHCELA ANI LEN ROZPRÁVAŤ. NIKTO SA S NIMI NEHRAL A SEDIET V JEDNEJ LAVICI S JEDNÝM Z NICH BOLO AKO ZA TREST. NO POZRELI SME SA NA TO NIEKEDY I Z OPAČNEJ STRANY? AKO SA MUSELI CÍTIŤ? PREDSTAVTE SI, AKO SA MUSIA CÍTIŤ ĽUDIA, KTORÍ SÚ NA VOZÍČKU. NEMÔŽU VSTAŤ. NEMÔŽU SA PREJŠŤ, KĽAKNÚŤ SI A ANI SI ZATANCOVAŤ. POZOR! CHYBA! MÔŽU SI ZATANCOVAŤ.

Slovenský paralympický výbor (SPV) vznikol 31.1.1995 s podporou športových zväzov zdravotne postihnutých športovcov. Cieľom bolo vytvoriť spoločnú športovú organizáciu pre zastupovanie na domácej i na zahraničnej pôde. Ruka v ruke s mocou idú peniaze. SPV to s financiami nikdy nemal ľahké. Zažil si svoje krízy už v roku 2001, keď sa od neho odtrhla Paralympijská asociácia Slovenska.

Medzinárodnou reputáciou a svetovo najlepšou úrovňou sa môžu pyšiť naše Košice, a to vďaka páru Peter Vidašič a Helena Kašická. Títo dvaja talento-

vaní ľudia tancovali spolu 10 rokov, získali titul majstrov sveta, štyri tituly majstrov Európy, niekoľko titulov majstrov Slovenska. V roku 2016 sa na Majstrovstvách Európy v Košiciach po zlatom hetriku rozhodli ukončiť svoju súťažnú tanečnú kariéru. „**Ked' niečo staré končí, niečo nové a zaujímavé prichádza,**” povedal Peter Vidašič, ktorý sa rozhodol ďalej pokračovať v trénerskej rovine.

V košickom klube Ellegance pod vedením P. Vidašiča stále aktívne tančujú päť súťažných párov, z ktorých jeden z partnerov je na vozíku. Hlavným cieľom klubu je rozvíjať všetky formy spoločenského tanca. Je otvorený pre všetkých záujemcov bez ohľadu na vek, pohlavie, hmotnosť či tanečné schopnosti. Občianske združenie Ellegance vzniklo v roku 2007 a má asi 200 členov. Súčasne je prvým občianskym združením na východnom Slovensku, ktoré sa venuje tomuto druhu športu. Profesionálna tanečnica a jedna z ambasadérov nedávnych Majstrovstiev Európy v Košiciach ocenila vysokú kvalitu výkonov vozičkárov na tanečnom parkete slovami: „**Kým pri zdravých tanečníkoch dbáme najmä na kroky, pri hendikepovaných tanečníkoch to nie je možné, a preto mimoriadny dôraz kladieme na výraz, ktorý je často na oveľa vyššej úrovni.**” Popri hudbe je pre vozičkára veľmi náročná aj choreografia. Podľa druhu hendikepu dokážu tanečníci naplno používať len určité svaly. Tomu musí byť prispôbená aj zostava. Umelecký dojem závisí práve od choreografie a od osobnost-

ných kvalít každého jedného tanečníka.

Úspechov nikdy nie je dosť, ale Slovensko, hlavne Košice, sa môžu pyšiť výbornými výsledkami na súťaži v nemeckom Frankfurte. Tri tanečné páry získali jednu zlatú, dve strieborné a dve bronzové medaily v rôznych výkonnostných kategóriách. Ich niekoľkohodinové tréningy, slzy, krv, pot, odopieranie si všetkého chutného a strata voľného času teda nevyšla nazmar.

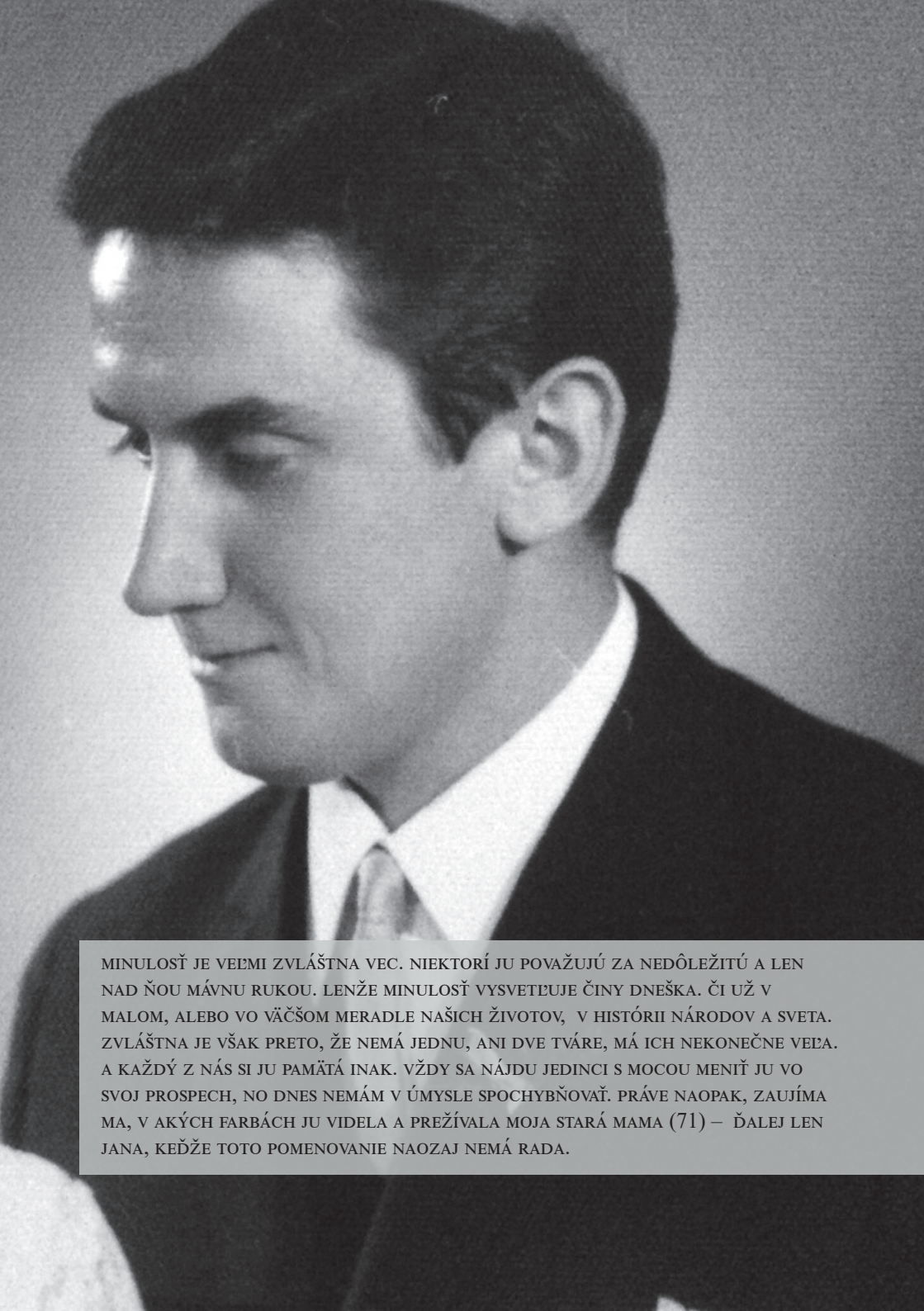
V ďalších súťažiach im držíme palce a veríme, že im to ešte dlho bude takto dobre tancovať.

KEĎ NIEČO CHCEM A
BAVÍ MA TO, BUDEM TO
ROBIŤ ČI UŽ ZDRAVÝ
ALEBO S HENDIKEPOM.

SPÄT KU DŇOM

MINULOSŤ JE VEĽMI ZVLÁŠTNÁ VEC. NIEKTORÍ JU POVAŽUJÚ ZA NEDÔLEŽITÚ A LEN NAD ŇOU MÁVNU RUKOU. LENŽE MINULOSŤ VYSVETUJE ČINY DNEŠKA. ČI UŽ V MALOM, ALEBO VO VÄČŠOM MERADLE NAŠICH ŽIVOTOV, V HISTÓRII NÁRODOV A SVETA. ZVLÁŠTNÁ JE VŠAK PRETO, ŽE NEMÁ JEDNU, ANI DVE TVÁRE, MÁ ICH NEKONEČNE VEĽA. A KAŽDÝ Z NÁS SI JU PAMÄTÁ INAK. VŽDY SA NÁJDU JEDINCI S MOCOU MENIŤ JU VO SVOJ PROSPECH, NO DNES NEMÁM V ÚMYSLE SPOCHYBŇOVAŤ. PRÁVE NAOPAK, ZAUJÍMA MA, V AKÝCH FARBÁCH JU VIDELA A PREŽÍVALA MOJA STARÁ MAMA (71) – ĎALEJ LEN JANA, KEĎŽE TOTO POMENOVANIE NAOZAJ NEMÁ RADA.

T: Rada spomínaš? Túto aktivitu vykonávame bežne, no niektorí ľudia sú zatrpknutí voči istým obdobiam a udalostiam. Ako to vnímaš ty?

J: Rada spomínam na minulosť. Minulosť je ako šperkovnica. Odložíš si do nej spomienky a potom ju otvoriš, lebo príde

sa cestovať? Nuž, išli sme tam, kam sa dalo. Žili sme viac spoločensky, celá rodina išla cez víkend na chatu a zabávala sa. Mám pocit, že teraz to tak nefunguje. Každý žije viac-menej svoj súkromný život. Myslím rodiny, nie mladých, lebo mladosť je o spoločenskom živote, skúšať nepoznané. Aj my sme boli takí. Držím vám palce, aby ste si z krásnej mladosti vybrali do života len pekné veci a horšie zážitky nech ostanú uschované v šperkovnici, ktorú tak často nebudete musieť otvárať.

T: Mohli by sme ísť pekne chronologicky: narodila si sa tesne po skončení 2. svetovej vojny - pamätáš si, aká bola vtedy atmosféra v rodinách, v meste?

J: Narodila som sa síce po vojne, ale to, čo si pamätám, sú až 50. roky. Vyrastala som v zmiešanej komunite slovenských a maďarských rodín. O vojne sa už nerozprávalo, bola to minulosť. Naši vojnu prežili v Prešove, kde vtedy bývali. Keď ich dom zbombardovali, prichýlil ich mamin brat. V tom čase mi zomrel 3,5-ročný braček na šarlach. Cez vojnu mu lekári nedokázali pomôcť. Otca vzali do ruského zajatia do gulagu, mama so sestrou

sa pretrápili až do konca vojny. Vďaka maminmu bratovi sa po oslobodení presťahovali do Košíc. Narodila som sa rok potom, ako sa otec vrátil zo zajatia.

T: V Košiciach sa hovorilo po maďar-

čas, keď ju otvoriť potrebuješ. Človek by mal spomínať hlavne na pekné veci. Keby som mala spomínať na minulosť z politického hľadiska, aj tu by som hľadala skôr pozitíva. Keď je človek mladý, neberie veci tak tragicky. Nemohlo

sky, zdalo sa ti to neprirodzené?

J: V meste sa veľa hovorilo po maďarsky, staršie obyvateľstvo po slovensky ani nevedelo. Ja som vyrastala v slovenskej rodine, ale napríklad môj kamarát nevedel po slovensky. Keď sme chceli medzi sebou komunikovať, ja som sa naučila po maďarsky a on po slovensky. Obom nám to pomohlo k jazykovej zdatnosti. Nezдалo sa mi to neprirodzené, také bolo celé moje okolie, slovensko-maďarské.

T: Tvoj otec mal dve vysoké školy. Aké to bolo preňho podriaďiť sa systému?

J: Otec pochádzal z pomerne zámožnej rodiny, všetci jeho súrodenci vyštudovali stredné a vysoké školy. Jeho rodina odmietala maďarizáciu, boli to írečtí Slováci. Väčšina jeho súrodencov bola aj písomne zdatná, publikovali v slovenských novinách, niektorí aj vydali knihy. Môj otec bol veľmi múdry človek. Keďže mama s ním nechcela ísť na vidiek, kde mal zastávať post evanjelického farára, rozhodol sa študovať právo. Po ukončení štúdia sa stal tajomníkom Obchodnej komory v Prešove. Počas vojny ho priamo z pracoviska vzali do gulagu v Rusku. To sa podpísalo na jeho zdraví aj na jeho ďalšom živote. Zlomilo ho to, aj keď sa nikdy nesťažoval. Nemohol zastávať svoje právnické povolanie, iba obyčajné úradnícke zamestnanie. Ale stále písal a

posielal do novín rôzne eseje a fejtóny.

T: Čo ty a chlapi, keď si bola v mojom veku? Boli nejaké lásky, zlomila si zopár srdce?

J: Ako všetci mladí ľudia, aj ja som mala svoje lásky. Mala som veľa kamarátov

(aj takých, čo mali motorky), s ktorými som preflákala poobedia po škole. S priateľkou sme sa v zime často chodili korčuľovať, páčili sa nám tamojší hokejisti. Mala som aj svoje platonické lásky... Randila som s mnohými chlap-

cami, ale ani do jedného som nebola zamilovaná, asi som čakala na toho pravého. Myslím, že tak to funguje aj dnes.

T: V dnešnej dobe sa veľa hovorí o právach žien. Cítila si sa niekedy znevýhodnená kvôli tomu, že si žena?

J: Áno, viackrát. Nikdy som nepatri-la medzi ľudí typu „kam ma posadiš, tam sedím“. Vybavila som aj nevybaviteľné. Mala som však jeden hendikep - nemala som vysokú školu. Šéf vo „výskumáku“ ma presviedčal, aby som si vysokú školu urobila diaľkovo, no nemala som domáce zázemie, a tak som o tom ani neuvažovala. Mala som titul vedúci technik, ale vyššie som sa „škriabať“ nemohla. Po roku 1989 som sa zamestnala v súkromnej firme, kde som mala na starosti väčšie projekty, ale mohla som byť iba zástupkyňa riaditeľa, aj keď som ho takmer riadila. No

bola som „iba žena so strednou školou“.

T: Vydala si sa pomerne skoro (na dnešnú dobu), v 22 rokoch. S dedkom a s dvomi školopovinnými deťmi ste boli dokonca dlhšiu dobu aj v Alžíri. Na tú dobu nevídaný úspech. Ako to bolo s vybavovaním, s cestovaním a so životom tam?

J: Na toto obdobie rada spomínam. Dedko pracoval v projekčnom ústave a naskytla sa mu možnosť vycestovať na pomoc vtedy sa rozvíjajúcej Alžírkej ľudovodemokratickej republike. Dedko nebol naklonený tejto myšlienke, ale ja som bola nadšená - dostať sa v totalite takto vonku a precestovať Európu nebolo jednoduché. Napokon to prijal a začal sa učiť francúzsky. Pre mňa nastalo obdobie vybavovania - individuálne štúdium detí, vybaviť v zamestnaní neplatenú dovolenku, všetko na dva roky.

V Alžíri sme sa učili doma a mládež robila skúšky na slovenskej ambasáde. Slovenská komunita sa stretávala často, na návštevy sa chodilo aj do vzdialenosti 100 km, víkendy sa trávili pri mori.

T: A čo politika? Takmer polovicu života si prežila v komunistickom režime. Dotkli sa perzekúcie aj tvojej rodiny?

J: Perzekúcie v socialistickej režime sa našej rodiny nijako zvlášť nedotkli. Dokonca ani pri vycestovaní do Alžíra nás nikto neoslovil o spoluprácu a do nášachťstvo. Po roku 1989 sme sa však dozvedeli, že niektorí dedkovi kolegovia spolupracovali s ŠtB v Alžíri.

T: Keby si to porovnala život v minulosti s dneškom, bolo na komunizme niečo pozitívnejšie?

J: Dnešný život v porovnaní so životom

v socialistickej spoločnosti je rozdielny. Vtedy sme boli všetci v pomerne rovnakej finančnej situácii. Neexistovala nezamestnanosť, každý mal prácu. K bytu sa dalo dostať jednoduchším spôsobom, nestál také obrovské peniaze a štát doťoval výstavbu. Kto viac šetril, mal aj chatu. Často sme chodili do Maďarska na dovolenky a na nákupy. Cez leto aj k moru, do Bulharska, do Rumunska.

T: Nakoniec ešte jednu hypotetickú otázku... Keby si mohla, zmenila by si niečo zo svojej minulosti?

J: Veľmi ťažká otázka. Možno áno, ale to by už bola veľmi súkromná spoveď. Som veľmi šťastná, že mám vás a to je v mojom živote to najdôležitejšie, čo ma postretlo.

Mojej babke ďakujem za rozhovor a za to, že sa so mnou vrátila späť v čase.

PRE ISTOTU

MNOHO ĽUDÍ ZVYKNE POČAS SVOJHO ŽIVOTA SPOMÍNAŤ NA ŠTUDENTSKÉ ČASY. BEZ-STAROSTNÉ ROKY PLNÉ ZÁBAVY A ZÁŽITKOV S KAMARÁTMI, KEĎ SA NIKTO NESTARAL O TO, ČO BUDE ZAJTRA, NEROZMÝŠLEAL NAD OTÁZKOU S PODTÓNOM KEBY... PRÁVE NAD ISTOTOU V RÔZNYCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH BY SME SA MALI MY, ŠTUDENTI, VIAC ZAMYSLEŤ. NEMÁME ŽIADNU ZÁRUKU, ŽE NÁS BUDÚ VŠETKY KATASTROFY „OBCHÁDZAŤ”. HOCIKEDY SA MÔŽEME OCITNÚŤ V INEJ POZÍCIÍ. PRETO BY SME SI MALI UZAVRIEŤ ŽIVOTNÉ POISTENIE A NEODKLADAŤ HO NA „STARÉ KOLENÁ”.

Prečo sa poistiť?

Životné poistenie je produkt, ktorého úlohou je zabezpečiť rodinných príslušníkov v prípade predčasného úmrtia poisteného alebo (skôr pre študentov), „postarať sa” o poisteného v prípade ťažkého zranenia s trvalými následkami. Mladí ľudia sú presvedčení, že sa im nemôže nič stať. Práve preto ani nemyslia na prípadné zdravotné problémy, ktoré sa im môžu veľmi ľahko prihodiť. Hospitalizovaní v nemocnici potrebujú nemalú čiastku peňazí na liečbu a poplatky

spojené s chorobou. Ďalším „plusom”, prečo sa poistiť, je aj prípad bankových produktov s dlhou dobou splácania. Hypotéka či úver istým spôsobom narúšajú finančnú stabilitu a „plodia” v ľuďoch neistotu a tým aj stres a nervozitu. Ak počas doby platenia nastane nejaký problém, ktorý by bránil v splácaní, nastupuje pomoc z poisťovne. Nízky vek je vhodným obdobím na uzavretie poistenia aj preto, že čím neskôr sa človek poistí, tým viac ho bude životné poistenie stáť.

Aké druhy životného poistenia máme k dispozícii?

• **Investičné životné poistenie** ponúka kombináciu poistenia a investície. To znamená, že v nepriaznivých situáciách môže poškodený ovplyvňovať vlastné financie a celý čas sporiť peniaze, ktoré mu pri zániku zmluvy budú vyplatené aj s bonusom. Je možné ho uzatvoriť už od 10€ mesačne.

• **Rizikové životné poistenie** je asi najviac známe medzi ľuďmi. Jeho úlohou je chrániť poistenca a jeho blízkych vo vopred dohodnutom pravidelne platenom rozsahu, v prípade smrti, úrazu, chorôb a pri splácaní úveru či hypotéky.

• **Úrazové životné poistenie** nemôže ochrániť pred úrazom, ale aspoň pomáha zmierniť spôsobenú finančnú ujmu. Ak často cestujete autom, športujete alebo vykonávate rizikové povolanie, je výhodné takúto službu uzavrieť. Samozrejme, práca, ako napríklad pyrotechnik či kaskadér, je až príliš riziková na to, aby ich poisťovne poistili štandardne.

• **Kapitálové životné poistenie** umožňuje popri poistení životných rizík vytvoriť si aj poisťnú rezervu – kapitál.

Nie je jednoduché si z týchto ponúk vybrať, a preto sme sa radšej opýtali kompetentného človeka - odborníčky z oblasti poisťovania:

„Každý človek je iný a jedinečný. Má vlastné očakávania, možnosti, preferencie... Preto nepovažujem za správne vybrať za niekoho či určiť, aký typ poistenia si má zvoliť. Ak má byť klient spokojný, mal by sa obrátiť na korektného finančného poradcu, ktorému dôveruje. S ním pri vzájomných stretnutiach spoločne zistia, ktorý typ poistenia je pre konkrétného klienta vhodný vzhľadom

na jeho očakávania a potreby. Spoznajú typ klienta, či je konzervatívny, alebo je ochotný prijať vyššie riziko s možnosťou vyšších ziskov, ale i vyšších možných strát a popritom zohľadnia jeho vek, zdravotný stav, rodinnú anamnézu, pracovné zaradenie, športovú činnosť a, samozrejme, finančné možnosti. Po vyhodnotení všetkých relevantných informácií odporučí finančný poradca vhodné poistenie, s kombináciou rôznych vybraných rizík, vyhovujúce konkrétnemu klientovi. Platí však rovnica: čím som mladší pri vstupe do poistenia, tým je poisťné nižšie a maximálna poisťná doba dlhšia. Dlhá poisťná doba znamená vyššiu pravdepodobnosť vzniku určitej poisťnej udalosti = povinnosť poisťovne plniť v prípade, že mám zmluvne dojednané také riziko.

SNADÁCIA SLOVENSKEJ SPORITELNE

„Pri poistení nemôžeme zabúdať na pomer ceny a kvality. Je dôležité si možné životné ohrozenia poriadne premyslieť a podľa toho zvoliť vhodný program, ktorý bude aj cenovo dostupný a bude aj pokrývať väčšinu rizík. Nikdy sa nám nepodarí nájsť presné poistenie, ale aspoň takmer presné môžeme dosiahnuť po výbere najlepšej možnosti z viacerých ponúk od viacerých poisťovní.

„Životné poistenie je ako padák. Najdôležitejšie je, aby ste ho mali práve vtedy, keď ho potrebujete,“ napísali na jednej internetovej stránke. Nezabúdajme preto, že hoci sme už sebestační a nezávislí, sú situácie, v ktorých sa ako jednotlivci nedokážeme nečakaným škodám ubrániť.

HISTÓRIA PLASTIKOVÉHO MODELÁRSTVA, TAK AKO HO POZNÁME DNES, SIAHA AŽ PREKVAPIVO ĎALEKO. UŽ V ROKU 1939 BOLA ZALOŽENÁ FIRMA AIRFIX, KTORÁ FUNGUJE DODNES. V PRIEBEHU NIEKOĽKÝCH ROKOV VZNIKLI ĎALŠIE ZNÁME A DOTERAZ FUNGUJÚCE FIRMY, AKO REVELL (1945) ALEBO TAMIYA (1946). OKOLO ROKU 1960 BOLA ZALOŽENÁ FIRMA KOVOZÁVODY PROSTĚJOV, KTORÁ PO VÄČŠEJ PRESTÁVKE OPÄŤ VYRÁBA MODELÝ.

Ako sa z roztaveného plastu stane hotový model vo vitríne?

Celý proces začína vo výrobni, kde sa do foriem na jednotlivé diely vstrekuje pod vysokým tlakom roztavený plast. Následne sa diely zabalia do škatule a dostanú na pulty modelárskych obchodov (alebo do Dráčika). Keď

už máme model, môžeme začať so stavbou. Jednotlivé časti sa lepia špeciálnym lepidlom. Poskladaný model sa môže začať farbiť, a to buď obyčajným štetcom alebo striekacou pištoľou – airbrush. Na farbenie sú potrebné špeciálne modelárske farby, či už akrylové alebo syntetické. Znaký, nápisy či označenia nalepíme pomocou takzvaných dekálov – nálepiek, čím ozvláštnime, resp. označíme jednotlivé modely. Po maľovaní nasleduje časť, pri ktorej môžeme pustiť uzdu svojej

Nie všetko, čo má krídla, lieta

fantázií. Je to patinovanie alebo ináč povedané „zašpinenie“ modelu. Môžeme na svojom modeli urobiť efekt ošúchanej farby, hrdze, blata, prachu, dymu, oleja... netreba to však preháňať. Patinovanie je konečná fáza stavby modelu. Výber modelu je len na nás. Môžeme postaviť lietadlo, vrtuľník, tank, loď, ponorku, postavičky, sci-fi model... Modely sa vyrábajú v rôznych mierkach, najčastejšie 1/72 1/48 1/144.

Ako sa z obyčajného chlapca stane modelár?

A ako som sa dostal k modelárstvu ja? Nuž, mám v rodine modelára, ktorý mňa a bratranca naučil robiť modely. Obaja sme vzápätí prepadli modelárskej vášni. Dodnes si pamä-

tám, akú sme mali radosť, keď nám doniesol obrovskú krabicu svojich starých nepostavaných modelov. Hneď sme si ich začali rozdeľovať a stavať.

Človek je tvor veľmi súťaživý, a tak vymyslel aj modelársku súťaž. V tejto súťaži však neočakávajte žiadne napätie alebo adrenalín. Prebieha tak, že vystavíte svoje modely a rozhodcovia ich ohodnotia. Na svoju prvú súťaž som išiel s malou dušičkou. Netušil som, čo ma čaká, nepoznal som úroveň. Moje prekvapenie bolo veľké. V svojej juniorskej kategórii som získal prvé miesto, špeciálnu cenu, celkové víťazstvo a obrovský pohár. Na ďalšej súťaži, som sa síce umiestnil až na treťom mieste, ale v seniorskej kategórii, a to je obrovský úspech.

Miroslav Švik
foto M. Švik

SILA NÁRODA

„NAJTEMNEJŠIE MIESTA V PEKLE PATRIA TÝM, ČO V ČASE MORÁLNEJ KRÍZY ZASTÁVAJÚ NEUTRÁLNY POSTOJ.“

DANTE ALIGHIERI - BOŽSKÁ KOMÉDIA

Súhlasím s Dantom. Ak je väčšina pasívna, menšina sa ovláda ľahšie a dostať sa k moci nemusí byť problém. A keby aj bol, každý má svoju cenu. Na Slovensku to platí dvojnásobne a vskutku humorný fakt je, že to asi všetci vieme. Ktovie, aké hry sa „tam hore“ skutočne hrajú a kto za tým všetkým stojí. To sú však úvahy na večer k poháriku čohosi.

Osobne si síce toto obdobie nepamätám a musím sa slepo spoliehať na pravdivosť kníh, no v priebehu storočí sme boli stále ten nedocenený a zneužívaný národ. Presne pred sto rokmi si nás „pobratili“ Česi a spravili z nás Čechoslovákov. Neskôr nás od nich odtrhol Hitler, potom zase spojili komunisti... Ale naše národné povedomie stále ostalo. Vždy sme vedeli, kto sme a kam patríme. **Menili sa štátnici, štátne systémy. V srdciach sme však stále boli národ slovenský.**

Teraz, keď sa naše Slovensko pomerne ustálilo, začali sme sa zameriavať na to,

kto a ako nám „vládne“. Všetky kauzy a podvody, ktoré prehrmeli počas niekoľkých dní, sa opäť vytiahli na svetlo. Pod názvom „Za slušné Slovensko“ sa tisíce zmenyčtivých ľudí stretávali na námestiach a mnohé známe osobnosti hovorili o aktuálnych udalostiach. Na koľko boli zhromaždenia naozaj slušné, nech posúdi každý sám. Mám dokonca pocit, že sa popri nich nenápadne pretlačovali aj iné, s politickou scénou nie veľmi súvisiace záležitosti. Nemožno však poprieť ich na prvý pohľad pozitívny dopad. Zo svojich pozícií odišli v očiach verejnosti nedôveryhodní ľudia, no nahradili ich ďalší z tej istej „fajty“. Ako hovorí slovenské porekadlo: „Nikdy nie je tak zle, aby nebolo ešte horšie.“

Ktovie, čo nás čaká po zmenách, o ktoré sa snažia samozvané organizácie. Nechcem prejsť do konšpirácií, ale na vec sa treba pozrieť z každého uhla, ak chceme mať jej pravý obraz.

Uzrela som svetlo sveta

BOL PRVÝ JANUÁROVÝ DEŇ. PÍSAĽ SA ROK 1993 A PRÍRODA BOLA PONORENÁ DO HLBOKÉHO ZIMNÉHO SPÁNKU. VŠADE VLÁDOL POKOJ. A PRÁVE V TAKEJTO CHVÍLI SOM UZRELA SVETLO SVETA JA. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. ZAUJALA SOM SVOJE ČESTNÉ MIESTO NA MAPE A ZAČALA SOM PÍSAŤ SAMOSTATNÉ DEJINY SVOJEJ EXISTENCIE AKO SYMPATICKÁ A MIERUMILOVNÁ KRAJINA V SRDCI EURÓPY. ŤAŽKO POVEDAŤ, ČI SA SVET RADOVAL, ČI NIE. NO ĽUDIA ŽIJÚCI V TÝCHTO ZEMEPISNÝCH ŠÍRKACH MALI RADOŠ NESMIERNU.

Po búrlivých časoch slávných, i keď som bola utláčaná Uhorskom, napá-

daná Turkami, po katastrofálnych ľudských svetových vojnách, po krutom totalitnom režime a živote v tieni môjho „českého brata“, som konečne dostala šancu na lepší život. Život, v ktorom som si mohla sama vybrať, akou cestou budem kráčať a akým smerom sa budú uberať moje myšlienky.

Od svojho narodenia som prešla ťažkú cestu. **Detské roky boli poznačené neistotou, privatizáciou, devalváciou meny a inými nesympatickými chorobami.** Všetko som však zvládla a celému svetu dávam najavo svoju existenciu a životaschopnosť.

Moju krásu mi môžu závidieť všetci. Som pyšná na nekonečné polia a lány obilia, tmavé husté lesy, ba i ostré skaliská dotýkajúce sa neba. Zurčiace potôčiky i rozbúrené rieky, schované jazierka i šírošire vodné plochy. Vo svojich útrobach schovávam prastaré poklady. Od drobných stalaktitov a stalagmitov až po dychberúce stalagnáty. Nedá mi nespomenúť ani prenádherne aragonitové kvety.

Ako som rástla a dospievala, začala som si hľadať priateľov, lebo nie je dobre byť „človeku“ samému. **Rozhodla som sa pridať do skupín OSN a UNESCO. Neskôr som sa pridala aj k NATO a EÚ.** Našla som si veľa priateľov, ktorí sú starší a skúsenejší ako ja a od ktorých sa môžem veľa naučiť. Dokonca mi pomáhajú aj vo finančných problémoch a verím, že keď mi bude chcieť niekto ublížiť, ochráni ma. S niektorými priateľmi sme vytvorili dohodu a ľudia i tovary sa môžu voľne

hýbať po našich územiach. Aby sa veci zjednodušili, máme aj spoločnú menu.

A čo je mladosť? Dvadsaťpäť rokov? Naozaj je tomu už dvadsaťpäť rokov, odkedy kráčam sama? Urobila som veľa chýb a nesprávnych rozhodnutí. Niekedy sa rozzúrím, no vždy sa snažím zachovať si chladnú hlavu. Veľa vecí sa musím ešte naučiť a omnoho viac vylepšiť. Napriek tomu sa teším, že môžem životom kráčať po vlastných, a tak ako kedysi Rúfus i ja prosím Boha, aby ma strážil neustále, aj keď ma stvoril malé.

A budúcnosť? Verím, že budem stále silnejšia a skúsenejšia, že sa raz vyrovnám aj veľkým štátom a chýr o mojej kráse poletí široko-daleko. No dovtedy je ešte daleko, a preto sa budem pasovať s každou malou i veľkou výzvou. Ved' som hrdé Slovensko.

Radka Neubertová
foto archív GKM

Černobyl'ská MODLITBA

kronika
budúcnosti

20. STOROČIE SA VÝRAZNOU MIEROU ZAPÍSALO DO HISTÓRIE. INOVÁCIE A POKROKY V SPOLOČNOSTI NAOPAK SPREVÁDZALI AJ TRAGÉDIE, KTORÉ ĽUDÍ OPÄŤ NÚTILI A NÚTIA ZAMYSLEŤ SA, KAM VÔBEC CEĽÝ SVET SPEJE. PRVÁ SVETOVÁ VOJNA, DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA, HOLOKAUST, GENOCÍDA, GULAGY, VYHLADZOVANIE... ZDALO SA, ŽE UŽ NIČ HORŠIE NEMÔŽE PRÍŠŤ. NO PRIŠLO. ČERNOBYL.

Slávny neomylný ZSSR

V žiadnom prípade neprichádzalo do úvahy, aby sa v rozľahlom „Sovietskom impériu“ stala čo i len malá chyba a aj keby áno, hneď boli možní svedkovia umlčení. Tak sa to malo stať aj v prípade atómovej elektrárne na hranici Ukrajiny a Bieloruska. Zlyhanie ľudského faktoru však spôsobilo problém týkajúci sa nielen samotnej krajiny, ale celej Európy. Tvrdenie ruských stránkov, že bezpečnosť ich atómových elektrární je absolútna a môžu stáť aj na Červenom námestí, sa vytratila do úzadia. Navonok všetko vyzeralo, akoby sa nič nestalo. Oslavy 1. mája a Dňa víťazstva nad fašizmom „fíčali“ v plnom prúde, ľudia sa usmievali a pochodovali ulicami. Nevedeli, čo sa deje a čo ich čaká...

26. apríl 1986, 1:23:58

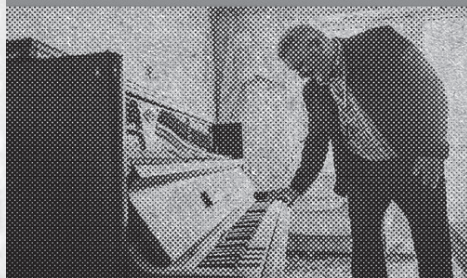
Deň, keď sa experiment stal najväčšou technologickou katastrofou 20. storočia.

„Bojim sa to vysloviť,
ale my... my máme radi
Černobyl. Zamilovali
sme si ho.“

Černobyl'ská modlitba (kronika budúcnosti)

Svetlana Alexijevič

absvint
preklati/reportéri

Silný politický tlak „odložil“ prevádzkové testy a uprednostnil rýchle spustenie. Sériá výbuchov zničila budovu i reaktor štvrtého energetického bloku elektrárne. Zvýšený tlak pary spôsobil obrovskú explóziu, ktorá vyrazila dieru do stropu a odvalila časť strechy, cez ktorú sa začal šíriť rádioaktívny materiál do ovzdušia. Postupne sa dostal až do strednej Európy, Škandinávie a aj na Slovensko. Do najbližších oblastí, ako Rusko, Ukrajina a Bielorusko sa dostalo až 63% kontaminácie!

A čo ľudia?

Kniha Černobyľská modlitba zachytáva práve ich. Tých, ktorých výbuch zasiahol najviac. Ľudí - starých, mladých, deti, rodiny, novomanželov, tehotné ženy... Nezameriava sa na čísla, na fakty, ale pýta sa tých, ktorých nikto nevypočul, hoci im bolo ublížené najviac. Boli takí, ktorí stále verili v neomylnosť ZSSR, sedeli pri rádiu či pri televízii celý deň a čakali, kým Gorbačov vystúpi a upokojí ich, že požiar je pod kontrolou a čoskoro sa vrátia domov. Až neskôr sa dozvedali, že do vzduchu unikli nebezpečné rádioaktívne látky. Dozimetre pri nich „šaleli“, ale oni nechápali. Nesmeli jesť svoje vypestované plodiny zo záhrady, piť mlieko od

svojej „kravky“, vodu z vlastnej studne... Napriek tomu jedli aj pili. Nemali dôvod sa báť, veď žiadnu radiáciu nevideli. Prednášky typu – na mlieko kúpiť separátor, hríby nesusiť, hnojiť len kúpeným hnojivom – pre nich boli nepodstatné, keďže im peniaze ledva stačili na chlieb a cukor. Dobrovoľníci či ľudia povolani do služby likvidovali otrávenú zem bez ochranných

odevov. Len tak. S vrtuľníkmi zhadzovali na ohnivý reaktor piesok a popritom vykláňali hlavy z kabíny, aby trafili cieľ presne. Pilotom bolo zle, točila sa im hlava, ale... Iní zabíjali nakazené zvieratá, „umývali domy“ či pochovávali „zem do zeme“. Deti neboli deťmi. Slabé, ospalé, nebehali, nehrali sa. Boli konfrontované so smrťou veľmi skoro. Vyhasol v nich život, nádej v uzdravenie. Ženy sa báli

„ĽUDIA VERILI KAŽDÉMU
TLAČENÉMU SLOVU, HOCI
NIKTO NEPÍŠAL A ANI
NEHOVORIL PRAVDU.“

J. A. BROVKIN, PROFESOR ŠTÁTNEJ
UNIVERZITY

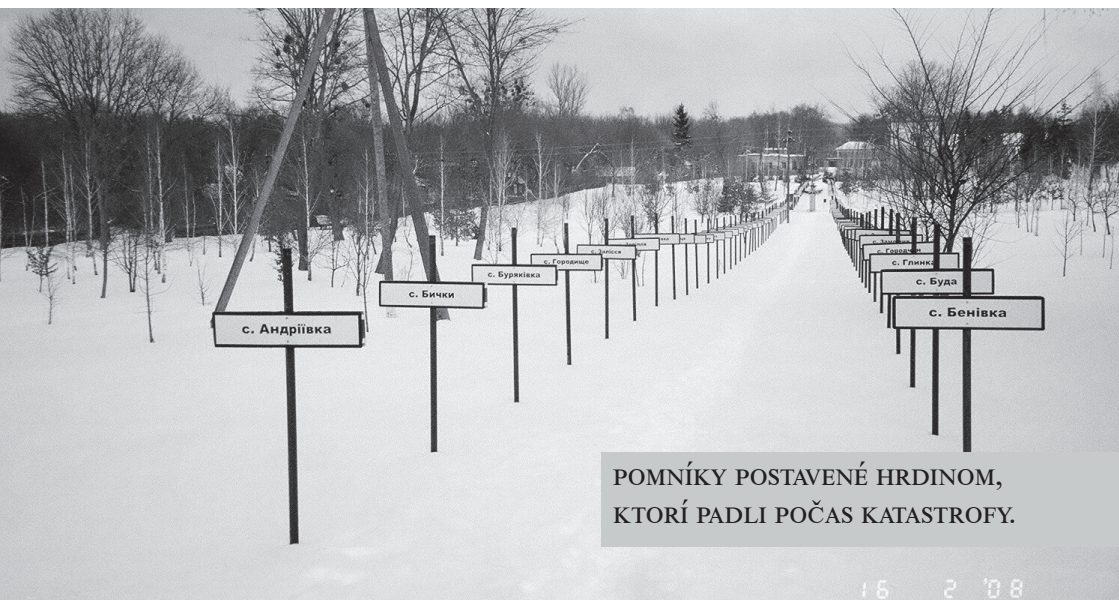

otehotniet', podstupovali potraty, rýchlo starli... Nepomáhal im nikto. Atómová elektrárňa im všetkým zobrala domov, normálny život a vytvorila z nich novú odvrhnutú „rasu“, tzv. Černobyľcov. Tak málo času stačilo na to, aby nenápadné mesto spoznal celý svet. Smutné, že v zlom svetle.

„MALI SME DETSKÝ OBRAZ SVETA. ŽILI SME PODĽA ŠLABIKÁRA. NIELEN MY, ALE CELÉ ĽUDSTVO PO ČERNOBYLE ZMÚDRELO... DOSPELO. DOZRELO.”

G. GRUŠEVOJ, POSLANEC BIELORUSKÉHO PARLAMENTU

jedného z nás. Aj po 32 rokoch sa pod oceľovým sarkofágom ukrýva množstvo radioaktívneho odpadu a ešte dosť dlho bude. Napríklad len plutónium potrebuje 24 110 rokov na zníženie svojej intenzity aspoň na polovicu. Koľko generácií po nás teda bude ešte „skloňovať” slovo Černobyľ?

POMNÍKY POSTAVENÉ HRDINOM,
KTORÍ PADLI POČAS KATASTROFY.

Nový začiatok

Autorka reportážnej knihy Černobyľská modlitba **Svetlana Alexijevič** zachytáva výpovede mnohých – učiteľov, manželiek, vojakov, likvidátorov, inžinierov, stareniek, matiek... a vytvára z nich jeden celok. Každá veta je úprimná a pravdivo vypovedaná. Nie sú to žiadne mýty alebo legendy, to je život. Skutočné príbehy, ktoré by v nás mali vzbudiť súcit a rešpekt. Musíme si uvedomiť, že Černobyľ sa bytostne dotýka každého

PÚTNIKOVE povedačky

Tvár ukrytá v dlaniach, telo schúlené. Akoby bohov Pútnikov život prestal baviť, tak mu zasiali do hlavy rozum. Oheň v srdci udusili ťaživé myšlienky. Uprostred bohapustej ničoty mal Pútnik odrazu chuť rozprávať, usmievať sa, cítiť... Jeho nové pocity sa však stretli s

veľmi nepríjemnou realitou. Vskutku nezávideniahodná situácia... Počia-

točné semienka neistoty prerástli v odporný pichľavý ker, ktorý sa pri každej ďalšej myšlienke pevnejšie ovíjal okolo jeho srdca. Krajina okolo neho už vôbec nebola dôležitá. **Veľké sny a ambície o spoznávaní sveta sa rozpadli na rovnaký čierny popol, na akom práve bez pohnutia ležal. Hoci veľmi túžil vstať a pokračovať v ceste ďalej, zároveň sa chcel vrátiť do rodné-**

ho Minoanu a žiť obyčajný život. Že by dokonca zatúžil aj po láske? Iste, veď bol prostý človek. Kto mu to však spravil, kto v ňom odrazu prebudil to sebaďeštrukčné premýšľanie? Asi by mal ísť z tej spálenej zeme čo najskôr preč, možno to spôsobovali výpary... Počuješ, Pútnik? Nepočuje. Utápa sa v sebaľútosti. Skrachovaný hrdina, nechcený opustený tulák. Snáď by to bolo príhodnejšie meno, Tulák. Lenže pomenovaného človeka sa nepatrí premenovávať. Odrazu, typický vo svojich náhlých rozhodnutiach, vstal zo zeme a rozbehol

sa na sever. Teda, bežal v smere, ktorý za sever pokladal. Či to bol naozaj sever, to už je ťažko povedať. Možno ho ťahalo srdce a možno ani vôbec netušil, kam beží. Sám sa v sebe nevyznal. Bežal statočne naozaj veľmi dlho, ale vedel, že keby zastavil, myšlienky by ho dobehli. A on, ktorý sa s nimi doteraz stretával veľmi zriedka, sa ich začal nesmierne báť. O chvíľu mu spôsobili väčšiu ujmu, ako roky života stráveného na chladnom skalnatom pobreží, s ľuďmi dvakrát takými chladnými a s jazykmi ostrejšími ako zimný vietor. Jeho vlastné myšlienky!

Gardošiny

p. uč. Martončíková pri preberaní filozofie: „Viete, čo znamená slovo polis? Počuli ste ho už niekedy?”

Matúš H.: „Polícia po slovensky.”

p.kaplán: „Urobíme ten majáles alebo juniáles?”

Matúš M.: „Čo tak marecjales?”

Lukáš hovorí na obede: „Už som to čítal začať.”

Matej rieši na matike príklad pri tabuli a rečníckou otázkou sa pýta: „Tak teraz, aký spôsob tu použiť?”

Terka: „No ja by som asi tú Pytagorovu pyramídu použila.”

p.uč. Škorvánková hovorí 15. marca: „Včera? Však včera bol Valentín.”

p. kaplán uvažuje nahlas o adoptcii dieťaťa z Afriky: „Tak rozmýšľam, že si niekoho adoptujem a budem mu mesačne posielat peniaze.”

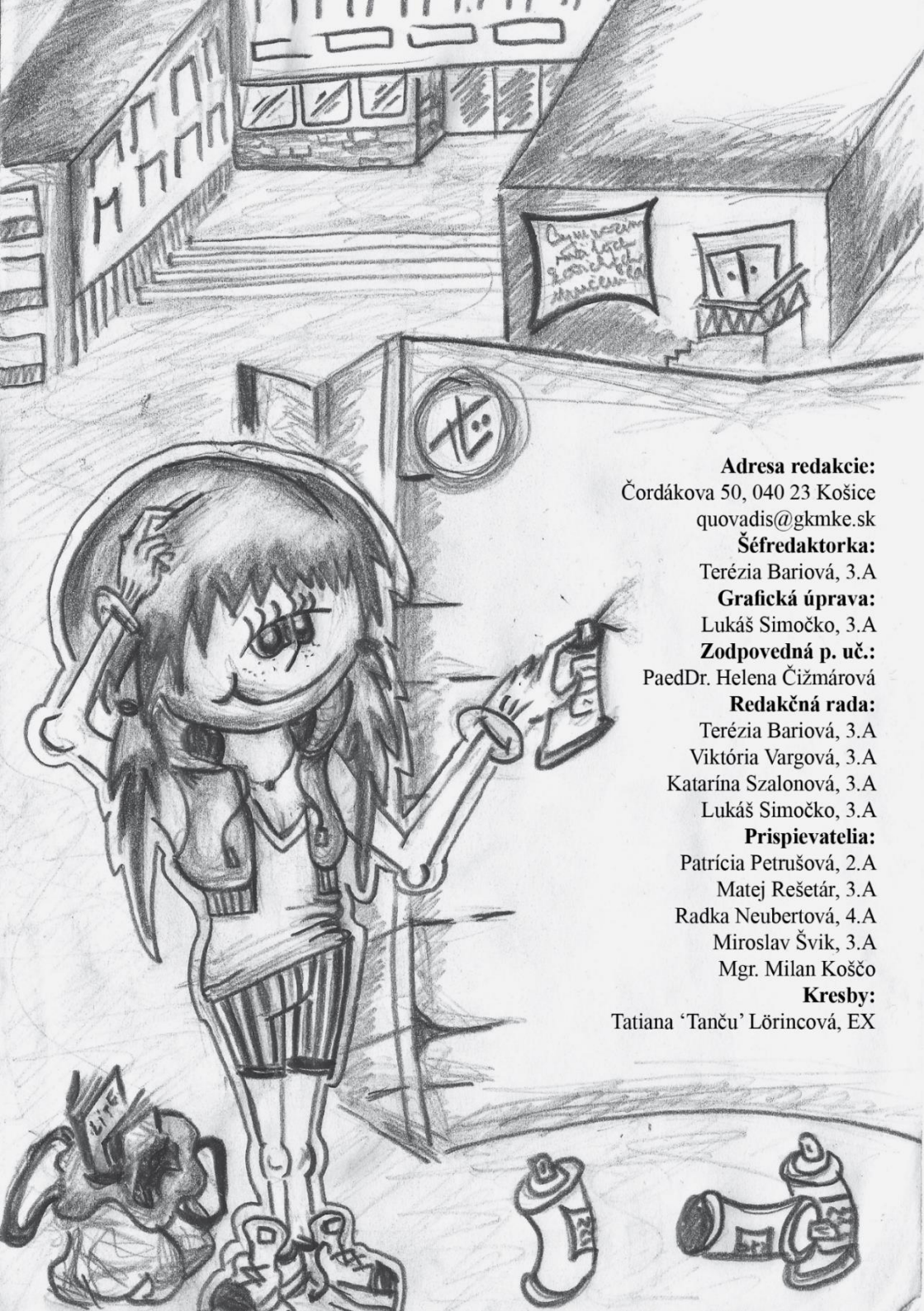
Terka: „Môžete mňa.”

p.uč. Čižmarová: „Matúš, ako sa volal najznámejší starogrécky autor bájok?”

Matúš H.: „Epos.”

Matej: „Nemám to nikomu hovoriť, takže vám to poviem.”

Adresa redakcie:

Čordákova 50, 040 23 Košice
quovadis@gkmke.sk

Šéfredaktorka:

Terézia Bariová, 3.A

Grafická úprava:

Lukáš Simočko, 3.A

Zodpovedná p. uč.:

PaedDr. Helena Čižmarová

Redakčná rada:

Terézia Bariová, 3.A

Viktória Vargová, 3.A

Katarína Szalonová, 3.A

Lukáš Simočko, 3.A

Prispievatelia:

Patricia Petrušová, 2.A

Matej Rešetár, 3.A

Radka Neubertová, 4.A

Miroslav Švik, 3.A

Mgr. Milan Koščo

Kresby:

Tatiana 'Tanču' Lörincová, EX

